Ніва

ГОД I № 16 БЕЛАСТОК, 17 ЧЭРВЕНЯ 1956 г. ЦАНА 60 гр.

МАКСІМ ГОРКІ

Дзяўчына і смерць

(урыўкі)

Праязджаў праз вёску цар з вайны,
Едзе — чорнай злосцю сэрца точыць.
Чуе — за кустамі бузіны
Дзеўчына рагоча.
Бровы рыжыя ўладар нахмурыў,
Грозна пнуўшы шпорамі каня,
Наляцеў на дзеўчыну, як бура,
У кустах, дзе дрэмле цішыня.
— Ты чаго, — крычыць ён злосна,
груба, —
— Ты чаго, — дзяўчына шчэрыш зубы?
Я прайграў у бойцы перамогу,
Уся мая дружына перабіта,
Запалонена палова світы,
Я дадому еду за падмогай,
Я — твой цар, пакрыўджаны
няўдачай, —
Як мне недарэчны смех твой бачыць?
Кофтачку папраўіўшы... супроць
Адказала дзеўчына цару:
— Адыходзь — я з любым гавару!
Бацюхна, ты лепей адыходзь.
Як кахаеш, дык не да цароў, —
Няма часу гутарыць з царамі!
Часам-жа хутчэй гарыць любоў,
Чымсці свечка ў цёплым божым храме.
Цар затросся ўвесь ад дзікай злосці,
Загадаў сваёй пакорнай свіце:
— У турму дзяўчыну, ягамосці,
Або, лепш, — адразу задушыце!
Паслухмяна вызверыўшы хары,
Кінуліся к дзеўчыне, як чэрці,
Канюхі цара, паны-пачвары, —
Аддалі дзяўчыну ў рукі Смерці.

* * *

Смерці дзеўчына глядзіць у вочы
І удару грознага чакае.
Смерць, нібы шкадуючы, мармоча:
— Бачыш ты, якая маладая!
Што ты нагрубіла там цару?
Я цябе за гэта замару!
— Не сярдуй, — гаворыць ёй дзяў-
чына, —
Ну, чаго злавацца без прычыны?
У першы раз яшчэ мяне мой мілы
Цалаваў пад голлем бузіны, —
Пра цара ў той час я і забыла.
Як на грэх тут цар бяжыць з вайны.
Я і гавару яму, цару,
Бацюхна, ідзі, — са мной каханы!
Добра гэтак, быццам, гавару,
А вось бачыш, вышла як пагана!
Што-ж? Ніяк ад Смерці не схавацца.
Дакахаць-жа нельга у труне.
Смертухна! Зрабі паслугу мне —
Дай ты мне яшчэ пацалавацца!
Дзіўна слухаць Смерці словы тыя, —
Так яе ніхто прасіць не будзе!
Думае: „Як пражыву тады я,
Калі кінуць цалавацца людзі?"
Косці сонцам грэючы вясняным,
Кажа Смерць, прывабіўшы змяю:
— Ну, ідзі, цалуйся' шчэ з каханым!
Ноч — твая, а досвіткам — заб'ю!
І на камень села і чакае.
А змяя касу ёй джалам ліжа.
Дзеўчына ад шчасця аж рыдае,
Смерць бурчыць: — Ідзі хутчэй, ідзі-жа!

* * *

Смерць прачнулася пад поўдзень,
позна.
Бачыць, — 'шчэ дзяўчына не прышла!
— От распуста! — Смерць мармыча
грозна, —
Мусіць, ноч кароткая была!
Рве яна сланечнік за плятнём,
Нюхае, любуецца, як сонца
Залаціць жывым сваім агнём
Ліст асіны ў жоўтыя чырвонцы.
І, на сонца гледзячы, запяла
Ціха і гугнява, як умела:
— Як бязлітаснай рукой
Людзі бліжняга заб'юць,
Дык хаваюць і пяюць:
„Са святымі упакой!"
Вось не кемлю я таго —
Дэспат б'е людзей без жалю,
А падох ён — і яго
З той-жа песняй пахавалі!
Чэсны ці круцель памёр —
З аднальковаю тугой
Распявае сумны хор:
„Са святымі упакой!"
Дурня, быдла або хама
Я заб'ю маёй рукой,
Ды для ўсіх пяюць таксама:
„Са святымі упакой!"

* * *

Песню праспявала і злавацца
Пачала на дзеўчыну упарта.
Прамінулі суткі, а вяртацца
Усё не хоча. Смерці — не да жартаў.
Злуючыся з кожным мігам болей,
Смерць абула лапці і анучы
І, ледзь месік выплыў па-над полем,
Грознай хмарай рушыла паўзучай.
Шмат ішла. Зірнула: на паляне,
Пад ляшчынай, на траве шаўковай
Дзеўчына сядзіць ў праменным ззяні
Шчаснаю багіняю вясновай.
Як зямля парой вясновай ранняй,
Яе грудзі голыя — на сорам,
На атласнай скуры яе ланняй
Бачны ярка пацалункаў зоры.
Два саскі, як зоры на грудзях,
І глядзяць, як зоры, ціха вочы
Угару, на светлы Млечны шлях,
На сцяжынку сінякудрай ночы.
Пад блакітнымі вачамі цені,
Быццам рана — чырванеюць губы.
Ей паклаўшы галаву ў калені,
Як алень стамлёны, дрэмле любы.
Смерць глядзіць, і жар пякучы гневу
Ціха гасне ў чэрапе пустым.
— Ты чаго-ж, як быццам тая Ева,
Захавалася ад бога за кусты?
Быццам небам — светлазорным целам
Засланіўшы хлопца ад яе,
Смерці дзеўчына сказала смела:
— Пачакай-жа і не лай мяне!
Не шумі, хай адпачне мой мілы,
Востраю касою не звіні!
Я пайду з табою да магілы,
А яго ты толькі не крані!
Не прыйшла я ў тэрмін, вінавата,
Думала, што жыць мне небагата.
Дай яшчэ хлапчыну абніму:
Надта хораша са мной яму!
Ды і ён — харошы! Бачыш вось
Ён якія мне пакінуў знакі,
На грудзях, на шчоках яны скрозь
Зацвілі, як вогненыя макі!
Смерць з усмешкай ціхаю сказала:
— Мо' цябе так сонца цалавала?
Але-ж больш не можна мне чакаць, —
Тысячы я мушу забіваць!
Чэсна часу я заўжды служу.
Я — старая ўжо, а многа спраў.
Кожнаю хвілінай даражу,
Дык хадзем, дзяўчына, час настаў!
Дзеўчына — сваё:
— Прытуліць мілы,
Неба і зямлі як не было,
Поўніцца душа цудоўнай сілай,
Успыхне ў ёй цудоўнае святло.
Лёс тады не ўладны над табой,
Не патрэбна і людзей спагада!
Як дзіцё — сабою радасць рада,
І любоў любуецца сабой!
Смерць маўчыць задумліва і строга,
Бачыць — пець яна не перастане!
Лепш няма — за сонца ў свеце бога,
За агонь — ярчэй агню кахання!

* * *

Смерць маўчыць, але дзяўчыны словы
Зайздрасці агнём ёй косці плавяць,
Кінуць у холад, после — у жар
нанова,
Што-жа сэрца Смерці свету явіць?
Смерць — жанчына, хоць не маці, ёй
Цяжка з сэрцам справіцца парой;
У цьмяным сэрцы Смерці ёсць сляды
Гневу, спачування і нуды.
Тым, каго яна любіць захоча,
Хто ў душу ўджгнуты злой нудою,
Як яна любоўна шэпча ўночы
Аб вялікай радасці спакою!
Кажа Смерць: — Хай свет паверыць
цуду!
Свой дазвол даю табе — жыві!
Толькі я з табою побач буду,
Вечна буду я каля Любві!
З тых часоў Любоў і Смерць, як
сёстры,
Зніта́ваны дружбаю заўсёднай,
За любоўю Смерць з касою вострай
Следам цягнецца, як быццам зводня.
І усюды дбайная старая —
На вяселлі, ля пліты магільнай —
Заўжды радасці Любві ствярае,
Ладзіць шчасце для Жыцця
няўхільна.

Пераклад А. Зарыцкага
і М. Машары

Максім Горкі. Капры 1913 г

ШТОТЫДНЁВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

Усякая ўсячына

Што ім баліць?

У сувязі з апошнім развіццём падзей вядомыя палітычныя колы ЗША авалодала зразумелае ажыўленне. Вось напрыклад вядомы загоншчык сенатар Мак Карты і член кангрэсу Пауль Фінк выступілі з прапановай, каб Злучаныя Штаты Амерыкі адхілілі фінансавую дапамогу:

— ЮГАСЛАВІІ, таму, што візіт Іосіпа Броз-Ціто ў Маскву „не выклікае ніякіх сумненняў у гэтым, да каго належыць яго сэрца".

— ЕГІПТУ за тое, што выказаў вялікія схільнасці ў напрамку супрацоўніцтва з іншымі дзяржавамі, а апошнія яго дзеянні, як напрыклад „імпорт з комуністычных краін зброі, сведчаць аб тым, што не вельмі дружалюбна адносіцца да Захаду".

— ІНДЫІ таму, што „усюды заяўляюць аб сваёй нейтральнасці, але гэтая нейтральнасць здаецца быць больш антызаходняя і прасовецкая".

— ВЯЛІКАБРЫТАНІІ за тое, што „дазволіла малайцам экспартаваць каўчук у Кітай".

Вядома ў чым справа. Але што-ж зробіш — жыццё з'яўляецца мацнейшым ад заданняў і намераў пэўных колаў за акіянам.

Адзінаццаць слоў

Як паведамляе „Дэйлі Уоркэр", з 29 мая лонданскі „Таймс" у сваім перадавым артыкуле абмяркоўваючым сітуацыю і палітыку Вялікабрытаніі ва ўсходняй Афрыцы між іншым піша, што „вынікі апошніх гадоў з'яўляюцца аднымі з найбольш задавальняючых адносна цэлай сітуацыі".

Толькі 11 слоў! Адно слова за кожную тысячу неграў забітых у Кеніі на працягу „апошніх гадоў". Адно слова за кожныя 7.000 зняволеных. Адно слова за кожную сотку павешаных... Каментарыі непатрэбныя! „Таймс" заўжды скупы ў словах...

Колькі каштуе жыццё рабочага?

Друкаваная ў Кэйнтоўне (паўднёвая Афрыка) газета „Нэў Агэ" паведамляе:

„З бліскаючымі вачыма на выпаленым кіслатою твары прыйшоў у нашую рэдакцыю Енох Зулю. На працягу 13 гадоў працаваў у гарбарні. Аднойчы, несучы кіслату пакаўзнуўся па мокрай падлозе, заліваючы сабе твар. Кіслата так выпаліла правае плячо, што цяпер не можа працягнуць рукі. Праз два месяцы знаходзіўся ў шпіталі і павінен быў яшчэ і на трэці месяц атрымліваць грашовую ўспамогу. Енох заявіў нам, што на працягу гэтых 3 месяцаў, калі залечваў свае раны не атрымліваў ніякай успамогі. І калі зноў папрасіўся на працу, то дазволілі яму працаваць толькі адзін тыдзень, а потым звольнілі. Тады, калі абавязкам працадаўцы з'яўляецца забяспечванне пенсіяй працаўніка, які скалечыўся не па сваёй віне, тады паказваюць яму дзверы. Што праўда няма ў гэтым нічога дзіўнага. У нас працадаўца выкарыстоўвае рабочага да максімуму па найменшай плаце, а потым за дзверы. Што ў такіх умовах ёсць вартае жыццё рабочага? Енох — негр, нарадзіўся ў Умзімкулю. Не ведае, што цяпер яму рабіць? Якім чынам утрымліваць сям'ю? Дзе будзе жыць — беспрацоўным няма месца нават і ў запаведніках"!

Ці гэта мажліва?

Газета „Дэйлі Уоркэр" з 4.VI. г. г. паведамляе на падставе кніжкі выдадзенай 2 чэрвеня г. г. у Рыме, што ў 1944 г. Гітлер меў намер вывезці рымскага папу ў Нямеччыну.

Хіба, каб атрымаць апошняе памазанне...

Карысны шлюб

Нядаўна англійская каралева згадзілася на шлюб свайго сваяка, лорда Карнэджы, які з'яўляецца імпарцёрам віна, з дачкою ўласніка разлівачні гарэлкі Каралінай Дэвор. Свой да свайго, па сваё.

Тыдзень у фотааб'ектыве

У часе свайго знаходжання ў Маскве прэзідэнт Ціто сумесна з савецкімі кіраўнікамі і членамі югаслаўскай дэлегацыі наведалі Усесаюзную сельскагаспадарчую выстаўку і Усесаюзную прамысловую выстаўку.

На здымку (злева) В. В. Мацкевіч, Н. С. Хрушчоў, К. Е. Варашылаў, І. Броз-Ціто і пані Еванка Броз.

Фото — ЦАФ

На здымку Намеснік прэзідэнта Рэспублікі Індыі Др. Сарвапалі Радакрышнан і рэктар Політэхнічнага інстытута праф. Аляксандр Дыжэўскі — сярод студэнтаў Інстытута.

Фото — ЦАФ

На здымку: Піяністы — удзельнікі міжнароднага музыкальнага конкурсу імя Каралевы Елізаветы Бельгійскай, якія адбыўся ў Бруселі — пасля паведамлення аб выніках. Побач з Каралевай (злева) Андрэй Чайкоўскі, які заняў III месца, справа — Уладзімір Ашкеназы (пераможца), чацвёрты злева — Браўнінг (ЗША), які здабыў II месца.

Фото — ЦАФ

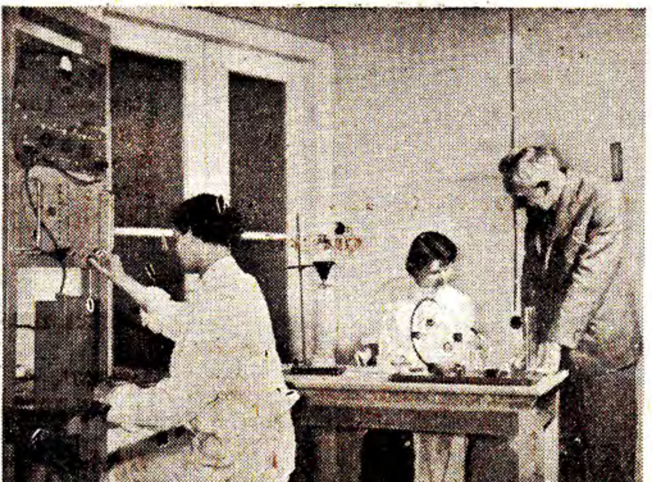

У Інстытуце атамных даследванняў Польскай акадэміі навук закончыўся чацвёрты чарговы курс аб прымяненні радыёактыўных ізатопаў у прамысловасці. Курс праводзіў праф. др. Ежы Пнеўскі.

На здымку: — Мгр. Галіна Болек з Інстытута хімічнай сінтэзы ў Тарнове, мгр. Марыя Мязэк з Цэнтральнага інстытута аховы працы ў Варшаве і праф. др. Ежы Пнеўскі.

Палымянае прывітанне сябрам — украінцам

Беларуска - украінская дружба мае свае глыбокія гістарычныя карэнні. На працягу многіх стагоддзяў беларускі і ўкраінскі народы знаходзіліся пад жудасным нацыянальным і сацыяльным прыгнётам з боку польскіх і айчынных магнатаў і памешчыкаў.

Калі ў 1648 годзе выбухла на Украіне паўстанне пад кіраўніцтвам Багдана Хмельніцкага, знайшло яно салідарную падтрымку ў Беларусі.

Беларускі і ўкраінскі народ, пад кіраўніцтвам такіх сваіх выдатных сыноў як Налівайка, Нябаба, Крывашапка — дружна паўстаў на барацьбу за свабоду і незалежнасць. Па прыкладу Беларусі і Украіны пайшоў і польскі народ.

Польскае сялянства, на чале з Косткам Наперскім змагалася супроць шляхецкай няволі, супроць усякага прыгнёту.

— Мінулі стагоддзі. Ні на хвіліну не спынялася супольная барацьба за свабоду трох вялікіх народаў.

У час другой сусветнай вайны, калі фашысцкія захопнікі спакусіліся на вольнасць нашых народаў, усе дружна паўсталі ў абарону незалежнасці.

У сучасны момант у свабоднай Польшчы, ўсе нацыянальныя меншасці атрымалі роўныя правы. Няма ўжо нацыянальных праследаванняў. Беларусы, украінцы, літвіны, яўрэі, немцы, чэхі — могуць свабодна развіваць сваю нацыянальную культуру. Адначўляюцца прыгожыя традыцыі братэрства і даверу, паміж беларусамі, украінцамі і палякамі.

Як доказ гэтага можа паслужыць той факт, што ў сучасны момант амаль усе нацыянальныя меншасці засяляючыя Польскую Народную Рэспубліку згуртаваны ў сваіх грамадска - культурных арганізацыях.

Услед за стварэннем Беларускага грамадска-культурнага таварыства, арганізуецца ўжо ўкраінскае грамадска - культурнае таварыства ў Польшчы.

17 чэрвеня г. г. у Варшаве адбудзецца І-шы З'езд Украінскага грамадска - культурнага таварыства.

Жадаем украінскім сябрам поспехаў у працы над развіццём і распаўсюджваннем украінскай культуры.

Палітыка, якая адпавядае інтарэсам народаў

Паездка ў Савецкі Саюз прэзідэнта Федэратыўнай Рэспублікі Югаславіі таварыша Іосіпа Броз Ціто і іншых выдатных дзяржаўных дзеячоў Югаславіі з'яўляецца новым этапам і далейшым развіццём дружалюбных, брацкіх адносін паміж двума краінамі. Разам з тым гэтая падзея дазваляе падвесці некаторыя вынікі года, які мінуў з часу гістарычнай паездкі савецкай урадавай дэлегацыі ў Белград у маі — чэрвені 1955 года. Тады, год назад, была падпісана савецка-югаслаўская Дэкларацыя, якая з'яўляецца дакументам сусветнага значэння. Яна не толькі вызначыла характар і шлях развіцця савецка - югаслаўскіх адносін, але і адыграла сур'ёзнейшую ролю ў змякчэнні міжнароднай напружанасці.

Калі гаварыць аб дружбе паміж Югаславіяй і Савецкім Саюзам, дружбе, зноў аднаўленай пасля раду год узаемнай адчужанасці, то добратворны яе ўплыў на жыццё абодвух народаў больш чым відавочны. Як сказаў Старшыня Савета Міністраў СССР Н. А. Булганін у сваёй нядаўняй заяве карэспандэнту агенцтва ТАНЮГ, «абодва брацкія народы маюць усе падставы адчуваць пачуццё задавальнення тымі добрымі адносінамі, якія зноў устанавіліся паміж нашымі краінамі».

Калі-ж закрануць больш шырокае кола падзей і фактаў мінуўшага года, то можна з упэўненасцю сказаць, што ўся міжнародная абстаноўка змянілася да лепшага. Што паслужыла прычынай такога змянення? Які курс палітыкі садзейнічаў і садзейнічае паляпшэнню атмасферы ў міжнародных справах?

Гэта, бясспрэчна, курс на перагаворы паміж дзяржавамі, на адкрытае высвятленне поглядаў дзяржаўных дзеячоў, на ліквідацыю ўзаемнага недавер'я. Гэтага курса нязменна прытрымліваецца Савецкі Саюз.

Дастаткова хоць-бы бегла пералічыць важнейшыя палітычныя падзеі апошніх дванаццаці месяцаў, каб убачыць, што на гэтым шляху савецкая знешняя палітыка атрымала вялікія поспехі.

Крыху больш года назад, пасля адкрытых і дружалюбных перагавораў у Маскве паміж аўстрыйскай і савецкай урадавымі дэлегацыямі, быў заключан Аўстрыйскі дзяржаўны дагавор, які паклаў пачатак існаванню свабоднай, суверэннай і нейтральнай Аўстрыі. Летам 1955 года Маскву наведаў прэм'ер-міністр Індыі Неру, а зробленая зімой паездка таварышаў Булганіна і Хрушчова ў Індыю замацавала вынікі летніх перагавораў паміж двума дзяржавамі. Да гістарычных для Германіі і Еўропы рашэнняў прывялі перагаворы, якія адбыліся затым паміж СССР і Германскай Дэмакратычнай Рэспублікай.

Устанаўленне брацкіх адносін з Югаславіяй, выпрацоўка новага статута Аўстрыі, выхад на сусветную арэну суверэннай дэмакратычнай дзяржавы ГДР, нармалізацыя адносін паміж СССР і Заходняй Германіяй — усё гэта значна ўмацавала справу міру ў Еўропе, палепшыла міжнародную абстаноўку. Дружалюбныя, заснаваныя на ўзаемным разуменні і выгадных дзелавых сувязях адносіны паміж СССР, Індыяй, Бірмай, Афганістанам — сур'ёзнейшы фактар, які садзейнічае ўмацаванню міру на Азіяцкім кантыненце.

У святле гэтых фактаў зусім відавочна, што актыўная, смелая барацьба Савецкага Саюза за паляпшэнне адносін з усімі дзяржавамі ўвянчалася поспехам. Дзеянні Савецкага ўрада на міжнароднай арэне стварылі абстаноўку для нарады Кіраўнікоў Урадаў чатырох дзяржаў у Жэневе, для ўзнікнення таго «духу Жэневы», пад якім мільёны людзей разумеюць дух адмовы ад вайны як сродку палітыкі, дух перагавораў і супрацоўніцтва.

Лінію на супрацоўніцтва і мірнае суіснаванне дзяржаў, палітычныя сістэмы якіх розныя, Савецкі Саюз праводзіць нязменна і цвёрда. Паездка таварышаў Булганіна і Хрушчова ў Англію і паспяховыя перагаворы з англійскім урадам у Лондане, візіт у Маскву французскіх дзяржаўных дзеячоў Гі Моле і Крысціяна Піно, які завяршыўся важнымі рашэннямі аб пашырэнні эканамічнага і культурнага супрацоўніцтва, — такія нядаўнія факты, што характарызуюць поспехі гэтай лініі.

Гэта адзначаюць цяпер прадстаўнікі самых рознастайных колаў на Захадзе. Не толькі прагрэсіўная грамадскасць, але і многія цвяроза думаючыя прадстаўнікі іншых колаў прызнаюць, што палітыка СССР і іншых міралюбівых дзяржаў адпавядае жыццёвым інтарэсам народаў. Імення ёй належыць будучыня. Прыхільнікі «халоднай вайны», якія працягваюць прапаганду нянавісці і зацікаўлены ў гонцы ўзбраенняў, сустракаюць усё больш рашучае асуджэнне мас. Яны вымушаны маскіравацца, утойваць свае сапраўдныя намеры, адступаць перад патрабаваннямі народаў.

Гэтымі днямі парыжскі штотыднёвік «Франс-абсерватэр» апублікаваў артыкул вядомага англійскага лейбарысцкага дзеяча Эн'юрына Бівена. Аўтар, нягледзячы на сваю прыхільнасць да прынятай у буржуазнай прэсе аргументацыі, вымушан прызнаць поспех савецкай палітыкі і няўдачы палітыкі заходніх дзяржаў. Ён піша, напрыклад, што «палітычная сістэма рускіх з'яўляецца самай эфектыўнай з усіх сістэм, якія толькі былі вядомы ў гісторыі чалавецтва». Бівен лічыць, што савецкія прапановы аб эканамічным, тэхнічным, навуковым і культурным супрацоўніцтве «выклікаюць цяпер вострыя непакоі Захаду».

Чаго-ж можа «баяцца» хто-небудзь на Захадзе ў сувязі з поспехамі савецкай палітыкі міру і мірнага суіснавання дзяржаў? Даючы адказ на гэтае пытанне, газета «Н'ю-Йорк пост» пісала нядаўна, што ў ваенных колах ЗША баяцца ўсеагульнага змяншэння напружанасці, умацавання міру, бо, на іх думку, гэта «аслабіць Захад» і «згуртаванасць» амерыканскіх саюзнікаў па Атлантычнаму блоку. Газета піша: «У Пентагоне ёсць высокапастаўленыя ваенныя, што займаюцца планаваннем палітыкі, якія перакананы, што аслабленне напружанасці ў халоднай вайне немінуча прывядзе да агульнага аслаблення на Захадзе, прычым Савецкі Саюз заўсёды выйграе ўсебаковае спаборніцтва».

Боязь міру, боязь таго, што ва ўмовах ліквідацыі «халоднай вайны» зменшацца даходы буйнейшых амерыканскіх кампаній, — вось што ляжыць цяпер у аснове палітыкі тых колаў на Захадзе, якія ўсімі сіламі супраціўляюцца змякчэнню міжнароднай напружанасці. Але ўсе гэтыя «матывы» чужыя народным масам як у Амерыцы, так і ў Еўропе.

Шлях перагавораў, асабістых сустрэч вядучых дзяржаўных дзеячоў, шлях паступовага вырашэння самых вострых і набалелых міжнародных праблем адпавядае інтарэсам усіх краін і народаў. Ідучы па гэтым шляху, Савецкі Саюз разам з дзяржаўнымі дзеячамі многіх краін дабіўся ўжо здавальняючага вырашэння раду важных пытанняў. Але ўсё яшчэ застаюцца нявырашанымі такія першарадныя праблемы, як праблема раззбраення, праблема стварэння агульнаеўрапейскай сістэмы бяспекі, германская праблема. Народ і ўрад Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі імкнуцца з мэтай уз'яднання Германіі дабіцца дзелавога супрацоўніцтва двух германскіх дзяржаў. І толькі супраціўленне рэакцыйных колаў на Захадзе, перш за ўсё некаторых уплывовых дзеячоў ЗША і пэўных дзеячоў у самой Заходняй Германіі, перашкаджае таму, каб вырашэнне германскай праблемы ў інтарэсах самога нямецкага народа і ўсіх еўрапейскіх народаў скранулася з мёртвага пункту.

Савецкі Саюз, Кітайская Народная Рэспубліка, краіны народнай дэмакратыі, Югаславія, Індыя, Бірма і іншыя міралюбівыя дзяржавы шмат зрабілі за мінуўшы год для паляпшэння ўсёй міжнароднай абстаноўкі. Можна з упэўненасцю сказаць, што правалы і няўдачы прыхільнікаў «халоднай вайны» будуць яшчэ больш буйнымі, калі правячыя колы ўсіх дзяржаў не ўсвядомяць, што толькі на шляхах мірнага суіснавання яны здолеюць вырашыць самыя важныя праблемы сваіх краін.

АЛ. ВАЛЕНЦІНАЎ

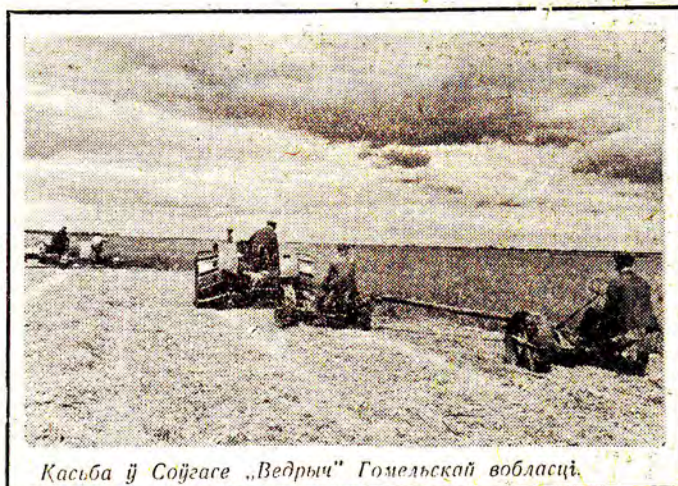

Касьба ў Соўгасе „Ведрыч" Гомельскай вобласці.

Выданне твораў В. І. Леніна на беларускай мове

У рэспубліцы штогод выходзяць масавымі тыражамі на беларускай мове творы В. І. Леніна.

Толькі за пасляваенныя гады выдадзена звыш 130 назваў асобных твораў. А такія творы, як „Чарговыя задачы савецкай улады", „Дзяржава і рэвалюцыя", „Крок наперад, два крокі назад", „Аб кааперацыі", „Вялікі пачын", „Красавіцкія тэзісы" і іншыя, выдаваліся на пяць — дзесяць разоў.

Сёлета выдадзены „Сацыялізм і рэлігія", „Урокі маскоўскага паўстання", „Расказ аб II З'ездзе РСДРП", „Аб значэнні ваяўнічага матэрыялізма", „Палітычныя партыі ў Расіі".

Да 40-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі рыхтуюцца да выдання асобныя творы В. І. Леніна і зборнікі артыкулаў і прамоў „Аб Кастрычніцкай рэвалюцыі" і „Аб савецкай уладзе".

(Полымя).

РАСЦЕ КОЛЬКАСЦЬ добраахвотнікаў

У Гродзенскі райком камсамола працягваюць паступаць заявы ад юнакоў і дзяўчат з просьбай накіраваць іх на работу на будоўлі Усходу і Поўначы.

— Прашу накіраваць мяне на пастаянную работу ў Сібір, — піша ў сваёй заяве ў райком камсамола Уладзімір Шпакоўскі. — Я маю дзве спецыяльнасці — шафёра і кінамеханіка. Калі трэба, авалодаю любой прафесіяй будаўніка. Буду працаваць не пакладаючы рук, з гонарам апраўдаю давер'е партыі.

Горача адгукаецца на заклік партыі і ўрада паехаць на новабудоўлі шостай пяцігодкі моладзь сяла. Трактарыст Анатоль Яршоў з Казлоўшчынскай МТС, падаючы заяву ў камсамольскі камітэт сказаў:

— Трактарыст патрэбен на любой будоўлі. Калі можна, то прашу накіраваць мяне ў Хабараўскі край на самы цяжкі ўчастак. Буду берагчы тэхніку, сістэматычна перавыконваць даведзеныя заданні.

(БЕЛТА)

У тры разы хутчэй

Калектывы Гомельскага і Баранавіцкага дэпо па прыкладу карэсценьскіх паравознікаў прымянілі новую тэхналогію пад'ёмачнага рэмонту лакаматываў. Зараз паравозы ў ахаладжаным выглядзе падаюцца перад пачаткам работы першай змены на рамонтныя канавы, дзе ўстаноўлены магутныя дамкраты. Гэта дазваляе на працягу адных сутак разабраць машыну і завяршыць рамонт дэталей, а на другія суткі распачаць зборку экіпажнай часткі паравоза, гарнітуры, арматуры і тэндэра.

У выніку прымянення перадавой тэхналогіі прастой паравозаў у пад'ёмачным рамонце скончан з 8 да 3 сутак, а сабекошт рамонту кожнай машыны зніжан на 2.500 рублёў.

Новая тэхналогія запатрабавала стварэння неабходнага запасу дэталей, механізацыі працаёмкіх працэсаў.

Для зняцця і ўстаноўкі такіх дэталей, як поршні, каласавыя пары выкарыстоўваюцца электрыфікаваныя краны. У дэпо працуюць пнеўматычныя гайкавёрты, гідраўлічныя прэсы для запрасоўкі залатніковых утулак і іншых частак. Поўнасцю механізаваны ачыстка, рэзка, зварка жаравых і дымагарных труб.

У дэпо з поспехам прымяняюцца штампы для вырабу розных дэталей. Калі раней утулкі паравоза расточваліся ў завадскіх умовах, то цяпер гэтая аперацыя праводзіцца на месцы пры дапамозе станка, сканструяванага токарам Баранавіцкага дэпо тав. Сапажковым.

З пачатку года рэмонтнікі Гомельскага і Баранавіцкага дэпо ў тры разы скарацілі прастой паравозаў у пад'ёмачным рамонце.

(БЕЛТА)

Новыя ўстановы аховы здароўя

У рабочым пасёлку Мінскага завода ацяпляльнага абсталявання адкрыліся дзіцячыя яслі на 100 месц. Яны добра абсталяваны, укамплектаваны кваліфікаваным персаналам.

У сталіцы рэспублікі сістэматычна расшыраецца сетка медыцынскіх устаноў. Яны адкрываюцца ў спецыяльна пабудаваных памяшканнях і першых паверхах новых будынкаў. Новая паліклініка пачала функцыяніраваць на пасёлку „Комінтэрн" у раёне мотавеласіпеднага завода.

Закончылася будаўніцтва радзільнага аддзялення на 120 ложкаў у трэцяй клінічнай бальніцы. Кожная палата разлічана на двух — трох радзіх. Тут-жа абсталёўваецца гарадская водалячэбніца. Рыхтуецца да адкрыцця паліклініка ў першым паверху жылога дома завода ацяпляльнага абсталявання. Пад дзіцячую паліклініку прыстасоўваецца першы паверх у доме пеніцылінавага завода. Вялікая паліклініка будуецца на трактарным заводзе. Узводзіцца новая гарадская санітарна - эпідэміялагічная станцыя на Падлеснай вуліцы.

У гэтым годзе колькасць ложкаў у бальніцах горада павялічваецца на 330. Будуецца сем дзіцячых ясляў больш чым на 500 месц.

(БЕЛТА)

Спецыялісты ўзначальваюць фермы

СЛУЦК. (БЕЛТА). — У пачатку гэтага года загадчыкам свінагадоўчай фермы калгаса імя Куйбышава была назначана заатэхнік Вольга Кулагіна, якая закончыла вышэйшую навучальную ўстанову і вярнулася працаваць у родны калгас. З прыходам заатэхніка справы на ферме палепшыліся. Арганізавана групавое ўтрыманне жывёл. Укараненне перадавых метадаў працы дало магчымасць дабіцца высокіх сучасных прывагаў на адкорме, захоўваць увесь маладняк. На 100 гектараў ворнай зямлі ў калгасе атрымана 10.7 цэнтнераў свініны, а да канца года гэтая лічба ўзрасце да 25 цэнтнераў.

Высокіх паказчыкаў калгас дабіўся па вытворчасці малака. На 100 гектараў сельскагаспадарчых угоддзяў тут атрымана ўжо 66.6 цэнтнера малака. На фуражную карову за красавік даяркі надаілі па 242 кілаграмы малака. Не зніжаюцца надоі і ў маі. Адной з перадавых з'яўляецца ферма буйной рагатай жывёлы, якую ўзначальвае выпускнік Мар'іна-Горскага сельскагаспадарчага тэхнікума Міхаіл Барысавец.

У калгасах раёна на пасадах загадчыкаў жывёлагадоўчых ферм зараз працуе каля 20 заатэхспецыялістаў.

Спаборніцтвы гімнастаў

Рыхтуючыся да спартакіяды народаў СССР, гімнасты Беларусі правялі рад таварыскіх сустрэч з камандамі брацкіх рэспублік. Тры дні ў Мінску гасцілі гімнасты зборнай каманды Латвійскай ССР. Усе ўдзельнікі выступалі па праграме майстроў спорту. Асабістае першынство сярод жанчын разыгралася ў асноўным паміж гімнастамі БССР, якія ўжо ў першы дзень спаборніцтваў упэўнена захапілі пяць першых месц.

Пераможцай выйшла майстар спорту М. Шышкіна, якая набрала па многаборству 84,1 бала. Другое месца заняла гамяльчанка Н. Валодзіна — 82,35. Адну дзясятую бала прайграла ёй Р. Трафімовіч.

У мужчын амаль да канца праграмы лідзіраваў самы малады ўдзельнік беларускай каманды А. Мілігула. Але няўдалае выступленне ў практыкаваннях на кані і перакладзіне адсунула яго на другое месца. Набраныя Мілігулам 108,6 бала даюць яму права на атрыманне звання майстра спорту.

Першае месца заняў прадстаўнік Латвіі Аляксееў — 108,8 бала. На трэцім месцы аказаўся беларускі гімнаст Б. Зыкаў.

Каманднае першынство заваявалі гімнасты Беларусі.

(БЕЛТА)

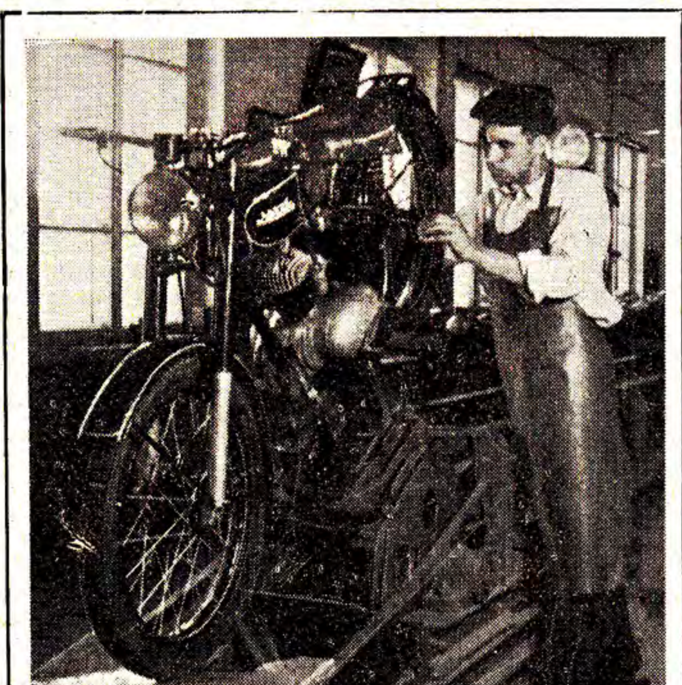

Хутка растучы попыт працоўных Беларусі на матацыклы і веласіпеды задавальняе створаны пасля Айчыннай вайны Мінскі Мотавеласіпедны завод.
На здымку: Мінскі Мотавеласіпедны завод. Машына выходзіць з канвеера.

Пенсіі ветэранам калгаснай вытворчасці

ДОБРУШ. (БЕЛТА). — Агульны сход членаў сельгасарцелі „Чырвоны маяк" сваёй пастановай даручыў праўленню назначаць пенсіі старым калгаснікам. Першым тут грашовую пенсію атрымаў 79-гадовы калгаснік Герасім Савельевіч Гуцаў. У калгасе ён працуе з дня яго арганізацыі. У мінулым годзе Г. С. Гуцаў выпрацаваў 240 працадзён.

У гэтым-жа раёне ў калгасе „Абарона" ўстаноўлена штомесячная пенсія для старых калгаснікаў, якія працавалі ў калгасе не менш 25 год, а таксама для інвалідаў працы. У радзе калгасаў раёна ўстаноўлена таксама штомесячная пенсія для дзяцей - сірат.

Пры актыўнай дапамозе насельніцтва

БАРЫСАЎ. (БЕЛТА). — З году ў год расце і добраўпарадкоўваецца горад Барысаў. На яго вуліцах і плошчах паяўляюцца новыя жылыя дамы, багацейшым становіцца зялёнае ўбранне.

У мінулым годзе тут уведзен у эксплуатацыю рад шматкватэрных дамоў, паліклініка, два дзіцячыя сады, тры магазіны. Праведзены вялікія работы па брукаванню вуліц, асфальтаванню тратуараў, азеляненню горада.

Актыўны ўдзел у добраўпарадкаванні роднага горада прымае насельніцтва. Кожны чалавек у гэтым годзе абавязаўся адпрацаваць на добраўпарадкаванні 50 гадзін. Прыклад паказвае калектыў дрэваапрацоўчага камбіната „Комінтэрн". Тут многія рабочыя і служачыя ўжо адпрацавалі па 50 гадзін. Сіламі насельніцтва горада намечана правесці пасадку 23 тысяч фруктовых і дэкаратыўных дрэў і кустоў.

Горкамгас з удзелам калектываў прамысловых прадпрыемстваў і ўстаноў горада пабудуе 8 600 квадратных метраў тратуараў. Вуліцы: Пралетарская, Пушкіна, 8 сакавіка, Дзяржынскага, Свабоды, Арджанікідзе і іншыя будуць забрукаваны. На рамонт жылога фонду, школ і медыцынскіх устаноў намечана выдаткаваць каля аднаго мільёна рублёў. У эксплуатацыю ўводзіцца рад новых жылых дамоў, сярэдняя школа на 440 месц, кінатэатр і іншыя культурна - бытавыя ўстановы.

Нядаўна адбыўся сход партыйна - гаспадарчага актыву горада. Абмеркаваны меры па выкананню плана будаўніцтва і добраўпарадкавання горада ў гэтым годзе. Удзельнікі сходу прынялі зварот да ўсіх гараджан. Працоўныя Барысава выклікалі на сацыялістычнае спаборніцтва за ўзорнае добраўпарадкаванне і наядзен не санітарнага парадку ў горадзе жыхароў Оршы.

Каб жыццё стала квітнеючым

Цэнтральны Камітэт КПБ і Савет Міністраў БССР прынялі пастанову «Аб мерах па павелічэнню вытворчасці тавараў шырокага ўжытку і харчовых тавараў, паляпшэнню гандлю і бытавога абслугоўвання насельніцтва».

Адзначана, што прамысловасць Беларусі, якая выпускае тавары шырокага ўжытку і харчавыя тавары, за гады пятай пяцігодкі аснасцілася перадавой тэхнікай, што дае магчымасць значна павялічыць выпуск тавараў народнага ўжытку. Валавая прадукцыя прадпрыемстваў Міністэрства лёгкай прамысловасці БССР узрасла ў 1955 годзе ў параўнанні з 1950 годам, у два разы, а Міністэрства тэкстыльнай прамысловасці БССР — у 3,1 раза. За гады пятай пяцігодкі толькі ў гэтыя дзве галіны прамысловасці ўкладзена 428 мільёнаў рублёў, за кошт чаго значна расшыраны існуючыя і пабудаваны цэлы рад новых прадпрыемстваў.

Разам з тым Цэнтральны Камітэт КПБ і Савет Міністраў БССР адзначылі, што міністэрствы, ведамствы і многія прадпрыемствы рэспублікі слаба перабудоўваюць сваю работу ў святле задач, пастаўленых XX з'ездам КПСС па рашучаму ўзмацненню ўвагі да штодзённых бытавых патрэб працоўных, па павелічэнню вытворчасці тавараў шырокага ўжытку і харчавых тавараў і паляпшэнню гандлю.

З мэтай больш шырокага выкарыстання мясцовых сыравінных рэсурсаў для павелічэння выпуску тавараў шырокага ўжытку, харчавых тавараў, паляпшэння бытавых патрэб працоўных ЦК КП Беларусі і Савет Міністраў БССР адобрылі прапановы Міністэрства прамысловасці мясных і малочных прадуктаў БССР, Міністэрства лёгкай прамысловасці БССР, Міністэрства мясной і паліўнай прамысловасці БССР, Міністэрства гандлю БССР, Галоўрыбпрома пры Савеце Міністраў БССР, праўленняў Белпромсовета і Белкаапсаюза за кошт лепшага выкарыстання мясцовых сыравінных рэсурсаў, адходаў прамысловасці, найбольш рацыянальнага выкарыстання фондавай сыравіны выпрацаваць у 1956 годзе дадаткова да дзяржаўнага плана твораў шырокага ўжытку на 79,7 мільёна рублёў і харчавых тавараў — на 117,3 мільёна рублёў. У тым ліку выпусціць дадаткова абутку 100 тысяч пар, дывановых вырабаў — 40 тысяч квадратных метраў, ложкаў металічных — 21 тысячу штук, швейных машын — 2.000 штук, радыёпрыёмнікаў і тэлевізараў 1 600 штук, мэблі — на 3,5 мільёна рублёў, гароднінных і пладова - ягадных кансерваў — 7 мільёнаў умоўных банак, агуркоў салёных — 6 190 тон, капусты квашанай — 5 380 тон, памідораў салёных — 1 050 тон, яблыкаў свежых і мочаных — 2 800 тон і г. д.

З мэтай паляпшэння бытавога абслугоўвання насельніцтва прадугледжана пабудаваць і адкрыць у 1956 — 1957 гадах 112 камбінатаў бытавога абслугоўвання, 147 майстэрань, 3 фабрыкі хімчысткі і афарбоўкі, 3 дзіцячыя атэлье і 10 атэлье індывідуальнага пашыву.

Для паляпшэння забеспячэння насельніцтва таварамі шырокага ўжытку і харчовымі таварамі ў 1956 годзе вырашана адкрыць дадаткова 562 магазіны.

Аддзяленні навукова-тэхнічных таварыстваў на кожным прадпрыемстве

ГОМЕЛЬ (БЕЛТА). — Навабеліца — самы прамысловы раён абласнога цэнтра. Ён дае народнай гаспадарцы больш трэці ўсёй прадукцыі горада. Тут знаходзяцца буйнейшыя ў рэспубліцы тлушчакамбінат, дрэваапрацоўчы, лесахімічны і фанерна-запалкавы камбінаты і іншыя прадпрыемствы.

Для павышэння тэхнічнага ўзроўню і ўдасканальвання арганізацыі вытворчасці на ўсіх буйных прадпрыемствах Навабеліцы створаны аддзяленні навукова - тэхнічных таварыстваў.

На лесахімічным камбінаце таварыства аб'ядноўвае ўсіх інжынерна - тэхнічных работнікаў і наватараў вытворчасці. Узначальвае яго галоўны інжынер камбіната тав. Чудзінаў. Для павышэння навукова тэхнічных ведаў членаў таварыства тут сістэматычна чытаюцца лекцыі на навуковыя тэмы, арганізуюцца экскурсіі на аднатыпныя прадпрыемствы краіны. Падтрымліваецца пастаянная сувязь з навукова - даследчымі інстытутамі Масквы, Ленінграда, Кіева.

У творчай садружнасці з украінскім філіялам навукова даследчага інстытута праведзена работа па ўкараненню гідралізаванай саломы ў вытворчасць драўняна - валакністых пліт. Членамі таварыства Лескіным, Гілюсінай, Кавалёвым і Чудзінавым распрацаван метад імітацыйнай аддзелкі цвёрда - валакністых пліт. Такія пліты знайшлі шырокае прымяненне ў мэблевай прамысловасці і замяняюць фанеру.

Творча працуе аддзяленне навукова - тэхнічнага таварыства на тлушчакамбінаце. У выніку ўкаранення ў вытворчасць арганізацыйна-тэхнічных мерапрыемстваў, распрацаваных яго членамі, здыманне прадукцыі на тых-жа вытворчых плошчах тут узрасло ў параўнанні з мінулым годам на 15 працэнтаў.

Для абагульнення вопыту Навабеліцкі райком партыі правёў раённую нараду членаў навукова - тэхнічных таварыстваў. На нарадзе былі заслуханы даклады аб рабоце аддзяленняў навукова - даследчых таварыстваў на лесахімічным камбінаце і тлушчакамбінаце.

Зараз аддзяленні навукова-тэхнічных таварыстваў створаны на ўсіх буйнейшых прадпрыемствах Гомеля.

Час ужо гэта выкараніць

Быццам адбітае рэха даходзілі ў нашу рэдакцыю весткі аб тым, што ў Грамадскай радзе ў Гуранах пав. Саколка, паміж палякамі і беларусамі маюць яшчэ месца перажыткі звыраднелага шавінізму. Вядома, не ўсяму, што чуецца можна верыць, трэба даследваць, самаму пабачыць ды пагутарыць з людзьмі; а мо' гэта аднак інакш?

У Грамадскай радзе Гураны застаю толькі сакратара. Ёсць і інструктар КП ПЗПР з Саколкі. Як заўсёды, маюць яны поўныя рукі працы. Звяртаюся да таварышаў з запытаннем, як тут адбываецца сужыццё паміж беларускім і польскім насельніцтвам. Сакратар пачынае гаварыць аб старых і новых гісторыях, аб тым, як у першыя гады пасля вызвалення, фашысцкія банды расстрэльвалі беларускіх актывістаў, каб такім чынам прымусіць і іншых пакінуць свае родныя мясціны і выехаць у БССР. Гаворыць аб гэтым, што і цяпер яшчэ сям-там здараюцца праблескі з'едлівага нацыяналізму і, што былыя члены бандаў і падполля, як і іх памагатыя, часамі атручваюць жыццё спакойна працуючым беларусам.

Нашую размову перарывае нясмелае стуканне ў дзверы. Паволі і асцярожна ўваходзіць старэйшая жанчына, блага апранута, босая. Да грудзей прыціскае руку з якой цячэ кроў. Плача. Спалоханая, спыняецца ля парога і быццам усёй сваёй постаццю, а асабліва заплаканым тварам, просіць у нас прабачэння за сваё нашэсце. Пытаю жанчыну адкуль яна, хто яе пакрыўдзіў? Ад слёз не можа нічога прамовіць. Сеўшы ўрэшце трохі супакойваецца і пачынае расказваць.

Называецца Марыя Мякіш, удава з трыма дзяцьмі. Жыве ў Свідзялоўцы - Плянты, дзе цяжка працуе на раллі. Побач, па суседску праз мяжу, пасяліўся пасля вайны рэпатрыянт з Віленшчыны, Антон Мацкевіч.

Гэты чалавек, аб якім так многа гавораць у Свідзялоўцы і то нядобрага, з самага пачатку, як толькі пасяліўся, рассявае нянавісць да беларусаў і не дае жыць, рабіў гэта і цяпер робіць рознымі спосабамі, пачынаючы ад прозвішчаў палаючых ядам нацыяналізму, ад палохання лесам, а канчаючы на пабоі безабароннай жанчыны Мякіш.

* * *

Пайшлі мы ў Свідзялоўку.

Аднак не на кожнага новага чалавека глядзіцца тут даверліва, а яшчэ больш недаверліва размаўляецца аб цікавых і наспеўшых праблемах.

Успаміны аб замучаных людзях, у час бандыцкага тэрору і такія як Мацкевіч, не дазваляюць забыць мінуўшчыны. Па дарозе прыставалі мы з сустрэчнымі людзьмі, размаўлялі аб сім-тым, кранаючы пры гэтым аб сужыцці ў вёсцы Мацкевіча. Людзі там запалоханыя; не вельмі гаворкія.

На панадворку Мацкевіч вітае нас з незвычайнай варожасцю. Каб не трошкі „урадавы" наш выгляд, магчыма, што і выкінуў-бы нас у прыплыве нянавісці, са свайго панадворка за тое, што адважыліся стаць у абарону беднай удавы.

Не дазволіў нам прамовіць нават і аднаго слоўца, лаючы ўсё і ўсіх цэлай тыралай страшэнных празывак, зводзячы ўсю сваю лаянку да таго, што ўсе навокал тут вінаватыя толькі не ён.

На вуліцы збіраюцца людзі і з цікавасцю прыслухоўваюцца да ляманту Мацкевіча. Гэты звер кідаецца на іх з вобразцю, лае і імкнецца прагнаць ад плота, каб не чулі аб чым з намі гаворыць.

З дарогі чуваць словы: — „Мацкевіч, не палохай, гэта не тыя часы, права лясных ужо скончылася". А другі голас дадае: — „крыўдзіш удаву Мякіш, дрэнна жывеш з вёскай, ненавідзіш людзей, памятай, што так жыць нельга".

Аб чым-жа можна было гаварыць з Мацкевічам. Яго паводзіны казалі ўжо самі за сябе. Удава Мякіш паказвала нам яшчэ плот раскіданы Мацкевічам у выніку чаго, яго коні, каровы, свінні робяць шкоду для яе. Размаўляючы аб Мацкевічу, як у прыклад, удава гаворыць нам аб сваіх добрых адносінах з іншымі палякамі ў вёсцы. Так напрыклад Станіслаў Тамашэўскі сістэматычна і стала дапамагае ў жніва. Стала аказвае ёй добрую параду, цёплае сяброўскае слова.

Вёска Свідзялоўка з'яўляецца вялікай і прыгожай вёскай. Як усюды так і тут стаяць з саламянымі страхамі хаты, квітнеюць сады, працуюць людзі.

* * *

Як дайшло аж да такой выраднасці ў Мацкевіча? Не з'яўляецца гэта маёй справай унікаць у псіхалагічныя разважанні адкуль узяўся ў Мацкевіча нацыяналізм. У такой душнай атмасферы, сярод такога шушукання, падтрымліваемага пагрозамі лесу, недаверлівасці да народнай улады, могуць бытаваць ды рассейваць нацыяналізм і біць людзей такія як Мацкевіч.

Трэба, каб гэтай атмасферай у Свідзялоўцы зацікавіліся адпаведныя ўлады. Гэтая работа з'яўляецца не малай, але такія як Мякіш і іншыя, будуць вам вельмі ўдзячнымі.

Нашай супольнай справай з'яўляецца тое, каб нацыяналізм ужо болей не праяўляўся ў такой ці іншай форме.

АЛЕСЬ

Ужо рыхтуюцца да сельскагаспадарчай выстаўкі

Земляробы Сувальскага павета ўжо падрыхтоўваюцца да сельскагаспадарчай выстаўкі, якая будзе сарганізавана ў Сувалках у час дажынак.

Акрамя экспанатаў сельскагаспадарчай, расліннай і жывёлагадоўчай вытворчасці на выстаўцы мы ўбачым вырабы народнага мастацтва як: тканіны і рэзьбы — а таксама рацыяналізатарскія вынаходствы.

У літоўскім павілоне мы ўбачым прыгожыя літоўскія тканіны і народныя ўборы. Земляроб Паўлоўскі, жыхар вёскі Стэльцовізна, Сейненскага павета пакажа на выстаўцы сценны гадзіннік які зрабіў сам... з дрэва.

Р.

ДВА КААПЕРАТЫВЫ

Сельскагаспадарчыя кааперaтывы ў Чарэўках і Парослах — гэта першыя кааператывы, якія сарганізавана ў Беластоцкім павеце.

Існуюць яны ўжо больш шасці год. Як у адным так і другім кааператыве ёсць усе магчымасці, каб члены гэтых калектыўных гаспадарак жылі заможна і служылі прыкладам для сялян аднаасобнікаў у суседніх вёсках. А будуць кааператывы прапагатарамі новага жыцця ў вёсцы толькі тады, калі яны будуць добра развівацца, калі жыццё кааператыўшчыкаў з кожным годам будзе замажнейшае. А гэта залежыць ад самых кааператыўшчыкаў.

*

Калі ўжо мова аб сельскагаспадарчым кааператыве ў Чарэўках то трэба сказаць, што гэта найлепшы кааператыў у Беластоцкім павеце. Што гэта добры кааператыў можна ўжо пазнаць па яго пабудовах. Вялікая клуня, кароўнік, два свінарнікі і спіхлер прыцягваюць да сябе сваёй прыгожасцю. Дабытак калектыўны таксама не малы. Больш 30 штук кароў, 16 коней і каля 100 штук свіней знаходзіцца ў гэтых новых будынках.

Кааператыўшчыкі ў Чарэўках жывуць заможна. У мінулым годзе на працадзень атрымалі па 4 1/2 кілаграмаў збожжа, па 3 кг. бульбы, па 6 зл. па 7 кг сена, па 7 кг саломы і г. д. Наогул, хто сумленна працуе ў кааператыве — можа зарабіць не мала збожжа, бульбы, сена і грошай. Вось напрыклад Аляксей Аўсейчук са сваёю сям'ёю зарабіў 17 цэнтнераў жыта, 7 цэнтнераў пшаніцы, 1 цэнтнер ячменю і дзве тысячы злоты. Апрача таго ён да свае клуні прывёз 7 вазоў сена і саломы. — Думаю — гаворыць Аўсейчук — што цяпер ніхто з нашых кааператыўшчыкаў не захацеў-бы гаспадарыць аднаасобна.

У гэты час як гаварылі мы з Аўсейчыкам, яго жонка на пліце смажыла яйкі і хутка ўключылася ў нашу размову. — У нас — кажа яна — не малы даход маюць кааператыўшчыкі і з прысядзібных участкаў. Мы, напрыклад, накапалі ў мінулым годзе 60 цэнтнераў бульбы. Хапае бульбы не толькі для сябе, але на корм для свіней.

Гэтая пажылая жанчына, каб ахарактарызаваць сваё жыццё ў кааператыве расказала аб тым, што ў мінулым годзе яны закалолі тры адкормленыя свінні, што гадуюць многа кур, гусей і качак.

Трэба сказаць, што сям'я Аўсейчыка не найлепш жыве з кааператыўшчыкаў. Заможней жывуць Міхальчук, Куприянюк, Кавальчук і іншыя.

У размове з кааператыўшчыкамі ў Чарэўках адчуваецца вялікае жаданне, каб калектыўная гаспадарка як найлепш развівалася, каб усе жылі весела і згодна. Як даведаліся мы пазней, асабліва старшыня, Купрыянюк дакладае шмат намаганняў, каб сям'я кааператыўшчыкаў жыла перад усім дружна.

— Згоднасць у працы паміж кааператыўшчыкамі — кажа ён — гэта галоўная справа. Таварыш Купрыянюк любіць адну прыказку „згода будуе, а нязгода руйнуе". І гэту згоду ён сам моцна будуе, імкнецца ліквідаваць прычыны да лаянак. У мінулым, часта лаянка была паміж кааператыўшчыкамі за тое, што адзін чалавек шчыра працаваў цэлы дзень, а другі гэты дзень прасядзеў. Аднак гэтыя справы ў Чарэўках ужо канчаткова ўладжаны, бо працадзень цяпер нарміраваны.

Варта падкрэсліць тое, што праўленне кааператыва імкнецца быць на вышыні сваіх абавязкаў, імкнецца кіраваць калектыўнай гаспадаркай так, каб усім кааператыўшчыкам жылося як найлепш, каб іх плённая праца ўсё лепш і лепш умацоўвала калектыўную гаспадарку.

*

Зусім інакш усе справы калектыўнай працы выглядаюць у сельскагаспадарчым кааператыве ў Парослах. Хаця кааператыў сарганізаваўся ў той самы час, што і ў Чарэўках і мае такія самыя магчымасці, аднак-жа да гэтага часу з'яўляецца ён даволі слабым як гаспадарча так і арганізацыйна. У мінулым годзе ў Парослах на адзін працадзень атрымалі толькі па два кілограмы збожжа. Як прадугледжваецца ў гэтым годзе на працадзень, не многа больш атрымаюць кааператыўшчыкі.

Чаму такая вялікая розніца паміж гэтымі кааператывамі? Што перашкаджае кааператыву ў Парослах развівацца? Чаму ён так моцна адстае ад кааператыва ў Чарэўках?

А вось чаму. У Парослах у першую чаргу няма старшыні, такога які ёсць у Чарэўках. Старшыня Ілья Грыц кепска кіраваў калектыўнай гаспадаркай, а цяпер ён зусім ёю не цікавіцца, бо хварэе ўжо некалькі месяцаў.

Члены кааператыва на калектыўнай рабоце таксама дрэнна працуюць. Позна выходзяць на працу, па 2—3 гадзіны працягваюцца перапынкі, а пасля абеду праца зусім у іх няладзіцца.

Дзеецца гэтак таму, што там няма нормы на працадзень, працадзень кожнаму запісваецца, хто прабудзе на кааператыўным полі цэлы дзень, хаця не шмат ён там што зробіць.

Няма таксама асабістай адказнасці і за жывёлагадоўлю. Аб гэтым гаворыць той факт, што ў Парослах па чарзе дояць кароў, і вядома, так як трэба не выдойваюць. Апрача таго ў Парослах у асяроддзі кааператыўшчыкаў ёсць такія камбінатары як Іван Макар, Вацлаў Чэчкоўскі і Вацлаў Залеўскі, якія аддалі зямлю да кааператыва, а самі і іх сем'і не хочуць працаваць у гэтым кааператыве.

Таму, што кааператыў мае малыя даходы, — моладзь з яго ўцякае ў горад. Вось чаму нехапае там рабочых рук, вось чаму там нядобрая атмасфера паміж кааператыўшчыкамі, вось чаму кааператыў у Парослах моцна адстае ад кааператыва ў Чарэўках.

І яшчэ адна справа даволі важная. У Парослах распаўсюджваецца пераконанне, што цяпер не будуць будаваць сельскагаспадарчых кааператываў.

Гэтая варожая прапаганда дрэнна дзейнічае на развіццё кааператыва.

Усё гэта складаецца на тое, што ў кааператыўшчыкаў на калектыўным няма ахвоты да працы. А калі ў працу не ўкладаецца душы, то плённасць яе невялікая.

У Парослах існуюць вялікія магчымасці развіцця калектыўнай гаспадаркі, зямля ў іх лепшая як у Чарэўках.

Трэба толькі, каб усе кааператыўшчыкі дружна ўзяліся за работу.

М. Х.

Хто дазволіў

Францішка Кузьма ўжо некалькі год працуе старажам у кааператыве працы шаўцоў у Міхалове, Беластоцкага павета. Зарабляла яна 360 злоты ў месяц. Калі Францішка даналася, што сейм прыняў пастанову аб тым, што рабочыя, ад 1 красавіка г. г. будуць атрымоўваць не менш 500 злоты ў месяц — яна вельмі ўзрадавалася.

Аднак якое-ж было расчараванне, калі Францішку паклікаў Васіль Леўчук — загадчык кааператыва і заявіў, што кааператыў ёй не можа плаціць 500 злоты ў месяц, бо яму гэта не аплачваецца і, што калі Францішка будзе дамагацца 500 злоты ў месяц, то кааператыў яе звольніць з працы. А калі Францішка хоча далей працаваць, заявіў загадчык Леўчук, то няхай падпіша абавязацельства, што згаджаецца працаваць за 390 злоты ў месяц.

Што-ж мела рабіць Францішка? — Утраціць працу ёй роўназначна з утратай кавалка хлеба. Падпісала. Зараз працуе за 390 злоты ў месяц.

Вельмі цікава, хто дазволіў загадчыку кааператыва шаўцоў у Міхалове, Васілю Леўчуку ламаць пастанову сейма?

В. Б.

Як штогод пачынаецца рашучы перыяд барацьбы з каларадскім жуком. Але пакуль пачнецца першы ўсеагульны агляд палёў, усе гаспадары павінны штотыдзень паасобна аглядаць бульбяныя плантацыі, стала кантраляваць леташнія бульбянішчы і нішчыць самасевы.

На здымку: Штотыднёвы агляд палёў у ПГР Брудна (Варшаўскае ваяводства).

Фота — ЦАФ — Пенькоўскі

Факты і справа

У прыгожай маляўнічай мясцовасці, Бельскага павета, сярод лесу раскінулася беларуская вёска Стрыкі.

Вясна сваім крылом моцна кранула гэтую вёску. Яна выглядае як прыгожы сад, у якім на падабенства вулляў расселіся новыя дамы. (У час вайны вёска Стрыкі была моцна разбурана).

Сама вёска Стрыкі — вялікая. У ёй 77 гаспадароў. Стрыкоўскія сяляне — людзі вельмі жывыя, актыўныя.

Яны грамадою выступілі і пабудавалі вуліцу ў вёсцы. Цяпер на месцы даўнай балацістай, дрэннай дарогі, цягнецца роўная, цвёрдая вуліца.

Акрамя гэтага сяляне супольнымі сіламі ўжо распачалі працу над пабудовай будынку на малочны пункт.

Іх далейшыя планы таксама вартыя, каб аб іх успамянуць. Гэта пабудова клуба, залажэнне бібліятэкі, багатай беларускімі кніжкамі і... і тут вось выходзіць галоўная, неадкладная праблема стрыкоўскіх сялян, праблема, якая патрабуе натыхмястовага наладжання — гэта праблема аб неабходнасці ўтварэння беларускай школы ў Стрыках. Сяляне дамагаюцца гэтага, і робяць справядліва.

— А чаму справядліва — скажуць некаторыя — яны-ж маюць школу ў Малінове, адлеглым звыш 2 км. ад Стрыкоў. Яны хацелі школы беларускай, мы зрабілі, што ў школе ў Малінове беларуская мова ўжо поўгода існуе як прадмет і г. д.

Гэта вось называецца ісці насустрач патрэбам народа, мас? Гэта называецца задаволіць пякучыя патрэбы працоўных? І што самае галоўнае — гэта тое, што падобнае вырашэнне справы школьных улад, якое мела месца ў Стрыках, супярэчыць сучаснаму імкненню да развіцця багатай нацыянальнай культуры беларускага народа.

Хочучы па справядлівасці, мудра вырашыць справу якойнебудзь групы людзей (у даным выпадку грамады Стрыкі) неабходна зблізка прыглядзецца да гэтай справы, паслухаць выказанняў людзей непасрэдна зацікаўленых у ёй, пазнаць умовы і абставіны, якія змушаюць людзей звярнуцца за дапамогай да ўлад.

У сапраўднасці-ж справа стрыкоўская маецца вось як: Стрыкі, як ужо вышэй сказана, вёска беларуская. Сяляне гутараць толькі „па-свойму".

Палажэнне вёскі Стрыкоў выключнае, бо навокал яе ляжаць вёскі з насельніцтвам польскім. Гэта такія як: Малінова, Невіна - Барова, Невіна-Старэ і інш. Толькі ў 5 км на ўсход ад Стрыкоў ляжыць вёска Аўгустова з беларускім насельніцтвам і беларускай школай.

У Малінове існуе 5-класная польская школа. Вучацца ў ёй дзеці пераважна стрыкоўскіх сялян. Бо як-жа інакш можа быць. У Стрыках 77 гаспадароў, а ў Малінове 20. Дык адкуль-жа ўзяць дзяцей у Малінове.

— Хадзіць туды таксама і дзеці з Невіна - Старога — скажуць некаторыя прадстаўнікі школьных улад.

Але гэта не зусім дакладна, бо з Невіна - Старога аднолькавая адлегласць, як да Малінова так і да Невіна Барова, дзе ёсць 7-класная польская школа. І ў Невіне — Барове школа месціцца ў аддзельным прыгожым будынку, спецыяльна дзеля гэтага пабудаваным, а ў Малінове ў прыватным гаспадарскім памяшканні.

Гаспадар за карыстанне патрабуе заплаты і тут вось сяляне з Невіна - Старога гавораць, што яны могуць абыйсціся і без школы ў Малінове, могуць не пасылаць сваіх дзяцей да яе, бо маюць школу ў Невіне-Барове, за якую не трэба плаціць і якая знаходзіцца ў такой самай адлегласці як і маліноўская. Ім усёроўна куды пасылаць сваіх дзяцей ці ў Малінова, ці ў Невіна-Барова. Усе гэтыя вёскі польскія і школы польскія. І беларускія дзеці са Стрыкоў вучыліся і вучацца ў польскай школе. А стрыкоўскія сяляне сапраўды належна разумеюць, што калі ёсць магчымасць вучыць дзяцей сваіх на беларускай мове, дык трэба так рабіць.

— Мы хочам — кажуць яны, каб нашы дзеці ўжо змалка вывучылі сваю мову. Мы яе не зусім добра ведаем, але нашы дзеці няхай вывучаюць яе.

І вось выходзячы з такога залажэння стрыкоўскія сяляне ў мінулым годзе накіравалі заяву ў Аддзел Асветы ў Бельску, ў якой прасілі стварыць у Стрыках беларускую школу. Аддзелы Асветы ў Бельску і Беластоку прачыталі яе і вырашылі так: пасланць настаўніка да Малінова, каб ён там беларускім дзецям са Стрыкоў выкладаў беларускую мову як прадмет.

Гэтак вырашылі і гэтак зрабілі, а каб даказаць, што ў Стрыках няма патрэбы адчыняць беларускую школу прыслана загад, каб настаўніца маліноўскай школы змерыла адлегласць ад Малінова да Стрыкоў.

Настаўніца змерыла напрасцяк праз поле і выйшла, што адлегласць выносіць менш 2-х км. — значыць школа ў Стрыках непатрэбна, могуць хадзіць да Малінова. А як у сапраўднасці, — трэба паглядзець на карту. А тое, што дзеці праз поле не ходзяць, а толькі дарогай, што каб не Стрыкоўскія дзеці, — у Малінове ў школе не было-б каго вучыць, што ў Стрыках ёсць усе магчымасці адчыніць беларускую 4-х класную школу, пад увагу ўлады не бяруць.

Пасля 5-класаў вучні маліноўскай школы будуць вучыцца або ў Аўгустове, або ў Невіна - Барове.

Ясна, што стрыкоўскія дзеці захочуць вучыцца ў Аўгустове, бо там беларуская школа і акрамя гэтага для Стрыкоў наогул лягчэй дабрацца да Аўгустова, чым да Невіна-Барова, бо дарога лепшая і прасцейшая, а асабліва ўзімку гэта мае вялікае значэнне.

У гэтым годзе жыхары Стрыкоў накіравалі другую за-

Працяг на стар. 6

У адной з нямногіх

Некаторым сялянам здаецца, што да вытворчасці масла, сыра, ці іншых малочных прадуктаў не трэба вучыцца ў школе. Так могуць думаць сяляне, на нізкім культурным узроўні. Сучасная малочная вытворчасць, патрабуе высокакваліфікаваных спецыялістаў.

★

Зм.ны, якія адбываюцца ў малацэ выклікаюць биктэрыі. Выраб лепшых гатункаў сыра вымагае спецыяльнай гадоўлі биктэрый.

Вучні мусяць дакладна пазнаёміцца з гэтымі працэсамі.

На здымку: Вучні ў час заняткаў у кабінеце мікрабіялогіі. пільна пахіліліся над мікраскопамі.

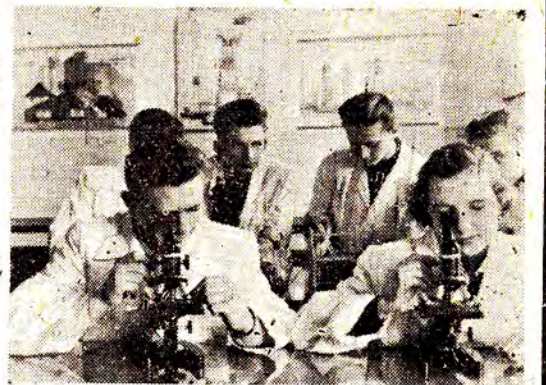

★

Бяручы пад увагу тое, што Беласточчына мае добрыя ўмовы развіцця жывёлагадоўлі, у Беластоку сарганізавана ў 1953 годзе чатырохгадовы Тэхнікум малочнай прамысловасці, які з'яўляецца трэцяй гэтага тыпу, школай у Польшчы.

У наступным годзе ў Тэхнікуме будзе вучыцца 250 вучняў з якіх 120 будзе жыць у інтэрнаце Тэхнікума. Хутка пакінуць Тэхнікум першыя выпускнікі, якія пачнуць працаваць у прадпрыемствах малочнай перапрацоўкі на Беласточчыне і ўдругіх ваяводствах.

У гэтым годзе ў Тэхнікум плануецца набор 80 вучняў.

★

Калі добра задаволіцца першая чалавечая патрэба, якой з'яўляецца яда — тады і навука лепш даецца.

На здымку: Вучні ў сталовай у час другога снедання.

★

★

Апрача тэорыі, вучні адзін дзень у тыдні займаюцца практычнымі заняткамі. У новапабудаваным малочным прадпрыемстве яны азнаямляюцца з цэласцю тэхналагічных працэсаў.

На здымку: Вучні ў час практычных заняткаў у Малочным прадпрыемстве.

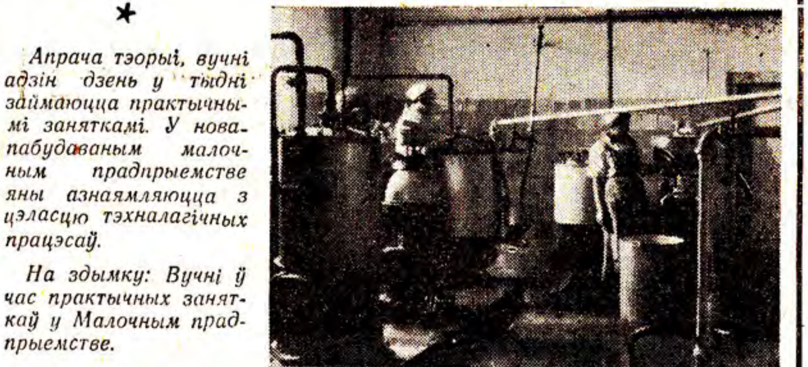

★

З ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАГА НАРОДА

Культура Старарускай дзяржавы

Яшчэ да часу ўзнікнення, Старарускай дзяржава мела сваю высокаразвітую культуру. IX—XI стагоддзі — гэта перыяд новых, вялікіх поспехаў у развіцці культуры.

Паказальнікам высокага ўзроўню Старарускай дзяржавы з'явілася развіццё гарадоў. У гэтым Русь была перадавой. Дзяржавы Заходняй Еўропы не мелі такіх гарадоў як Кіеў і Ноўгарад.

Старарускае рамяство таксама высока цанілася на Захадзе Еўропы. Развівалася і архітэктура. Ужо ў XI ст. пры Яраславе Мудрым паўсталі Сафійскія саборы ў Кіеве і Ноўгарадзе, а таксама, у другой палавіне XI ст. паўстала магутная пабудова Сафійскага сабора ў Полацку.

Манументальныя архітэктурныя помнікі таго часу — велізарныя храмы і багатыя княжскія палацы сваімі размерамі і пышным уборам выражалі магутнасць Старарускай дзяржавы.

Гэтыя велізарныя будовы сведчаць аб высокай культуры працы, дасягнутай ў XI ст. старарускімі майстрамі — будаўнічымі.

Шырокага развіцця ў Старарускай дзяржаве дасягнула багатая і маляўнічая вусная народная творчасць. У ёй народныя масы выражалі свае надзеі, любоў да радзімы, нянавісць да чужаземных захопнікаў.

Народныя паданні і песні былі прасякнуты гарачым патрыятызмам. Некаторыя з гэтых паданняў, летапісцы XI—XII ст. выкарысталі ў сваіх гістарычных працах.

Каштоўнейшым укладам у вялікую скарбніцу рускай культуры былі быліны — эпічныя песні пра баявыя подзвігі старарускіх багатыроў.

Быліны адлюстравалі магутнасць Старарускай дзяржавы, яе высокую культуру, багацце і пышнасць рускіх гарадоў.

У былінах адбіліся таксама класавыя супярэчнасці паміж народам і феадаламі.

Яркія вобразы багатыроў — абаронцаў рускай зямлі, уяўляюць сілу і мужнасць усяго народа, яго герайчную барацьбу непахіснаю стойкасць і палымяны патрыятызм.

Пісьменства на Русі ўзнікла далёка да прыняцця хрысціянства. У перыяд IX—XI ст. яно дасягнула значнага развіцця.

Спачатку на Русі з Балгарыі пранікалі літаратурныя творы пераважна грэчаскага паходжання, перакладзеныя на старабалгарскую мову, вельмі прыблізную да старарускай. Былі гэта свецкія повесці і раманы, гістарычныя хронікі, трактаты, царкоўныя кнігі.

Але ў палавіне XI ст. на Русі з'явілася ўласная арыгінальная пісьмовая літаратура.

У літаратуры Русі з самага пачатку намячаюцца дзве лініі развіцця, дзве сілы, якія вядуць барацьбу між сабой: адна сіла зверху — ад пануючага класа феадалаў, другая — знізу, ад народа, эксплуатуемай масы працоўных.

Пры гэтым першая лінія развіцця на раннім этапе гісторыі феадальнай фармацыі і нават пазней, хоць і мела значныя прагрэсіўныя элементы, але ў асноўным заставалася кансерватыўнай, рэакцыйнай, ідэалістычнай; другая — была прагрэсіўнай.

Гэтыя дзве лініі адлюстроўвалі ў літаратуры барацьбу двух культур унутры адзінай рускай культуры эпохі Кіеўскай Русі. Культура феадалаў была ў асноўным царкоўнай культурай, цесна звязанай з Візантыяй. Другая культура была народнай, самабытнай, цесна звязанай з рускай рэчаіснасцю.

Калі першая культура феадалаў панавала, то другая змагалася з ёю і ўносіла жыватворчы пачатак у культуру Русі. Гэтая асноўная супярэчнасць унутры літаратуры феадальнага перыяду з'яўляецца адлюстраваннем супярэчнасці, якая ўласціва самому феадальнаму ладу, супярэчнасці паміж феадаламі - прыгнятальнікамі, эксплуататарамі і прыгнечанымі масамі запрыгоненага сялянства, эксплуатуемай большасці народа, якая ў барацьбе з феадаламі стварыла сваю культуру, свае духоўныя каштоўнасці, што выявіліся перш за ўсё ў вуснай народнай творчасці, гэтай крыніцы пісьмовай літаратуры.

Рэлігійна-царкоўная літаратура была накіравана на ўмацаванне феадальнага ладу.

Узнікае і развіваецца свецкая літаратура. Адным з найлепшых твораў свецкай літаратуры эпохі Кіеўскай Русі з'яўляецца такі выдатны твор, як „Слова аб палку Ігаравым". Гэты неўміраючы помнік старажытнай рускай літаратуры сведчыць аб кроўным адзінстве рускага, беларускага і ўкраінскага народаў і агульнасці паходжання іх культур.

„Слова аб палку Ігаравым" з'яўляецца мастацкім помнікам старажытнай рускай культуры, старажытнай рускай літаратуры, калі яшчэ не існавала адасобленай: рускай, беларускай і ўкраінскай мовы, як не існавалі яшчэ і гэтыя тры народнасці, хоць і былі пэўныя асаблівасці ў мове і быту тагочаснага насельніцтва на тэрыторыях сучасных нам Беларусі, Расіі і Украіны. Была ў той час агульнаруская мова, агульнаруская культура для ўсіх жыхароў Русі.

Культурная спадчына Старарускай дзяржавы была той асновай, на якой узніклі, з якой пачалі развівацца старажытная культура і літаратура беларускага народа.

Алімпійскі год

З 23 лістапада па 8 снежаня г. г. адбудуцца ў Мельбурн — Аўстралія XVI Алімпійскія гульні.

Алімпійская ідэя нам вельмі блізкая, бо з'яўляецца яна ідэяй міру і прагрэсу. Пяць алімпійскіх колаў — гэта сімвал братэрства моладзі пяці кантынентаў. На алімпійскім сцязе відаць старалатынскі лозунг: „Хутчэй — вышэй — мацней" — гэта выклік кінуты ўсяму чалавецтву — ісці наперад, толькі наперад. Алімпійскія гульні для спартсменаў усяго свету з'яўляюцца паказчыкам іх дасягненняў.

Усе аматары спорту з нецярплівасцю чакаюць таго моманту, калі пачнуцца XVI Алімпійскія гульні — усіх цікавіць, што новага яны прынясуць.

Пакуль алімпійскі агонь запалыхае на стадыёне ў Мельбурн — прыпомнім сабе з большага, гісторыю Алімпійскіх гульняў.

Першыя Алімпійскія гульні пачаліся яшчэ ў старажытнай Грэцыі каля 776 г. перад новай эраю. Адбываліся яны што 4 гады на алімпійскім стадыёне каля падножжа гары Алімп і працягваліся 5 дзён. Розыгрышы праходзілі толькі ў пяціборстве г. зн.: бег, скачок з разгону, кіданне дыскам і копіей, і змаганні барцоў. Пераможцаў акружвалі амаль боскай пашанай, ставілі ім у гаі Зеўса статуі, пісалі ў іх гонар вершы і г. д.

Сумесна з заняпадам старажытнай Грэцыі заняпала і ідэя арганізавання гульняў. Над руінамі стадыёна ў Алімпіі мінула амаль поўтары тысячы год пакуль нарадзілася думка аднавіць прыгожую грэцкую традыцыю.

Уваскрасіў гэтую традыцыю французскі археалог Пятро дэ-Кубертын, які ў 1894 г. сарганізаваў Міжнародны Алімпійскі Камітэт. Камітэт вырашыў адрадзіць традыцыю гульняў і арганізаваць іх што 4 гады.

Першыя Алімпійскія гульні новай эры адбыліся ў 1896 г. ў Афінах, на стадыёне, які быў адбудаваны паводле старажытных узораў. Удзельнічала ў іх 8 краін. Найвялікшай падзеяй гульняў была перамога пастыра Спірыдона Льуса. Чэмпіёнам першых гульняў быў амерыканец І. Б. Конолы. Далей Алімпійскія гульні адбываліся:

Парыж — 1900 год
Ст. Люйс — 1904 год
Лондан — 1908 год
Стакгольм — 1912 год

Антверпія — 1920 год дзе ўпершыню ў гісторыі гульняў удзельнічалі палякі.

Амстэрдам — 1928 г. Вядомая польская спартсменка Галіна Канапацкая ў кіданні дыскам заняла першае месца і заваявала такім чынам, залатую медаль.

Лос Анжалес — 1932 г. палякі заваявалі 2 залатыя і 2 сярэбраныя медалі. Галоўным героям польскай каманды быў Януш Кусацінькі, пераможца ў бегу на 10 кілометраў, які заваяваў залатую медаль і Станіслава Валясевіч — самая хуткая жанчына на IX Алімпійскіх гульнях.

Берлін — 1936 год. Галоўным героям гэтай Алімпіяды быў заваёўшчык 4 залатых медаляў негр Ёссэ Овенс.

Лондан — 1948 год. На гэтай Алімпіядзе славутны чэшскі спартсмен, Эміль Затопак пачаў сваю кар'еру б'ючы рэкорд устаноўлены паляком Кусацінскім у бегу на 10 кілометраў.

Хельсінкі — 1952 г. У гэтых гульнях удзельнічала звыш 70 краін і ўпершыню прынялі ўдзел спартсмены СССР займаючы сумесна з ЗША першае месца. Савецкія спартсмены заваявалі на гэтай Алімпіядзе 106 медаляў у тым ліку: 38 залатых, 53 сярэбраных і 15 бронзавых, устанаўляючы рад сусветных, і алімпійскіх рэкордаў.

Перамога савецкай каманды з'явілася як-бы праславутым, „кубкам халоднай вады" на ўсіх тых песымістаў, якія не верылі ў высокае майстэрства савецкіх спартсменаў, не верылі ў дасягненні спорту ў СССР.

Зборная каманда польскіх спартсменаў у агульнай пунктацыі заняла 25 месца заваёўваючы адзін залаты медаль (Хыхла — бокс), 2 сярэбраныя (Антковіч — бокс і Ёкель — гімнастыка) і 1 бронзавы медаль (Коцэрка — веславанне).

Вось, у вялікім скарочанні гісторыя Алімпійскіх гульняў.

У сучасны момант у горадзе Мельбурн амаль ужо ўсе гатова да прыняцця 6 тысяч спартсменаў і некалькіх тысяч гасцей. Алімпійскі стадыён аблічан на 120 тысяч гледачоў.

Пабудавана глядзельны зал у якім будуць адбывацца спаборніцтвы па лёгкаатлетыцы, фінальныя сустрэчы па футболу і хакею на траве. Спаборніцтвы па іншых дысцыплінах спорту будуць адбывацца на басейнах, заліве і на недалёкім возеры.

Як паведамляюць прэсавыя бюлетэны, ёсць ужо дэталёва апрацавана праграма гульняў а асабліва дзень адкрыцця спаборніцтваў. Алімпійскі агонь запалены ў Алімпійскім гаі ў Грэцыі будзе перавезен самалётам у порт Дарвін у Аўстраліі. З порта Дарвін вялікая эстафета маладых спартсменаў перанясе яго трасай аб даўжыні 4.104 кілометраў да Мельбурн на галоўны алімпійскі стадыён, на якім будзе ён гарэць праз 16 дзён. Спартсмены ўсіх, удзельнічаючых у Алімпіядзе, дзяржаў актыўна рыхтуюцца да будучых гульняў.

Вельмі актыўна рыхтуюцца да Алімпіяды і нашыя спартсмены, якія паводле думкі спецыялістаў, маюць шмат шанц да таго, каб на гульнях адыграць значную ролю і прыехаць з алімпійскімі медалямі.

Хто будзе пераможцам XVI-тай Алімпіяды? Якія новыя рэкорды атрымаюцца? Хто заваюе найвялікшую колькасць медаляў? Вось пытанні, на якія ўжо за пяць месяцаў будзем маглі адказаць.

А. ОМІЛЬЯНОВІЧ

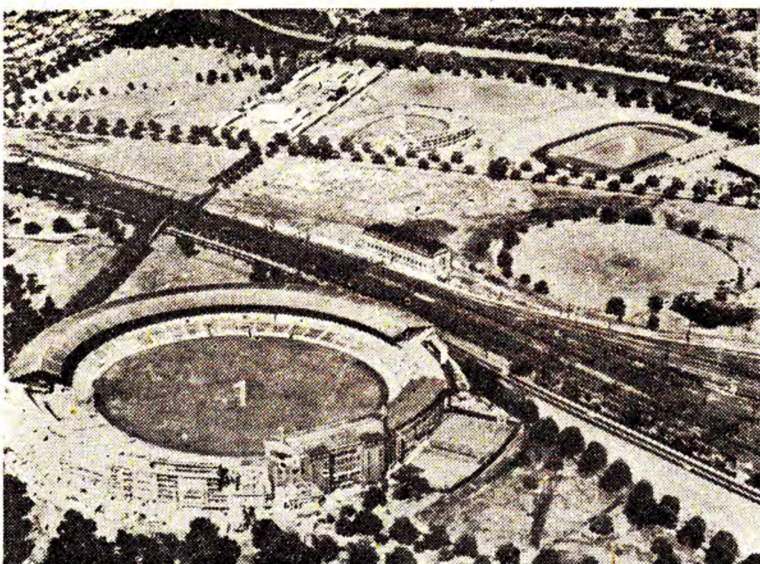

На здымку: Від на спартыўныя аб'екты ў Мельбурн, на якіх адбудуцца Алімпійскія гульні.
1 — стадыён, на якім адбудзецца ўрачыстае адкрыццё гульняў.
2 — басейн для плавання.
3 — стадыён, на якім адбудуцца сустрэчы па футболу.
4 — хакейны стадыён.
5 — веласіпедная дарожка.
Фото — ЦАФ

Факты і справа

Працяг са стар. 5

яву ў Павятовы Аддзел Асветы з просьбай утварыць у Стрыках беларускую школу.

Заява з Бельска павандравала ў Беласток, але адказу на яе стрыкоўскія жыхары не атрымалі дагэтуль. Яны ўсё чакаюць, што школьныя ўлады зразумеюць іх пякучую патрэбу і дапамогуць, а школьныя ўлады гавораць, што справа наладжана, бо яны далі настаўніка валодаючага беларускай мовай, які вучыць у Маліноўскай школе.

Але-ж трэба зразумець урэшце, што далейшыя перспектывы ў вучобе стрыкоўскіх дзяцей, вымагаюць інакшага вырашэння праблемы. У Стрыках неабходна адчыніць беларускую школу. Гэтага хочуць і дамагаюцца жыхары вёскі Стрыкі. А дамагаюцца яны магчымых рэчаў.

Магчымасць такая, нават па меркаванню Аддзела Асветы ў Бельску ёсць.

Чаму-ж тады ўсё яшчэ адкладаецца гэтая справа? Дадумывацца можна розна.

ВЕРА ЛЕУЧУК

Навіны навукі і тэхнікі

ЦВЯРДЗЕЙ ЗА СТАЛЬ

Навукова-даследчы інстытут дрэваапрацоўчай прамысловасці Румынскай Народнай Рэспублікі распрацаваў некалькі новых матэрыялаў з дрэва, якія маюць павышаную трываласць. Адзін з гэтых новых матэрыялаў вырабляецца наступным чынам: бярэцца вялікая колькасць тонкіх лістоў спрасаванай фанеры, якія насычаюцца сінтэтычнымі саставамі і змяшчаюцца пад магутны прэс, дзе вытрымліваюцца доўгі час пры высокай тэмпературы. З пласцін атрыманага такім чынам матэрыялу можна вырабляць зубчатыя шасцерні, утулкі і многія іншыя дэталі для станкоў і механізмаў.

Дэталі, выробленыя з новага матэрыялу, мацнейшыя і больш доўгавечныя за стальныя дэталі.

«ГУМАВАЯ» ЛІНЗА

Так называецца новы спецыяльны аб'ектыў са зменнай адлегласцю, выпушчаны ў ГДР. Як вядома, некаторыя фотаапараты маюць некалькі аб'ектываў з рознымі фокуснымі адлегласцямі. Пераходзячы, напрыклад, са спартыўнай здымкі на здымку партрэтаў і пейзажаў, прыходзіцца адзін аб'ектыў замяняць другім. Гэта ўскладняе працу фотарэпарцёраў і кінааператараў. Новы аб'ектыў маркі «Пентавар» мае чатыры розныя фокусныя адлегласці, г. зн. замяняе чатыры розныя тыпы аб'ектываў — ад шырокавугольнага да тэлеаб'ектыва. А ў дыяпазоне ад 30 мм да 120 мм фокусную адлегласць можна мяняць няспынна. Гэта дае магчымасць кінаработнікам рабіць зусім новыя камбінаваныя здымкі.

ТРАКТАР - МАЛЮТКА

Нядаўна ў Чэхаславакіі для апрацоўкі гародаў, вінаграднікаў і плантацый хмелю выпусцілі самы маленькі ў свеце гусенічны трактар. Яго магутнасць — каля 10 конскіх сіл, а адлегласць паміж гусеніцамі — 80 сантыметраў. Трактар можа араць, працаваць з культыватарам. Ён вельмі быстраходны і можа працаваць на горных схілах.

«ЗУБАУРАЧЭБНЫ КАМБАЙН»

Усе сучасныя інструменты для лячэння зубоў, уключаючы рэнтгенаўскі апарат, газавую гарэлку і водаправод з цёплай і халоднай вадой, сабраны ў адным універсальным агрэгаце, які пачаў выпускацца ў Чэхаславакіі. У машыне ёсць таксама прыстасаванне для наркозу ў выпадку складаных апарацый і поршневая помпа для атрымання сціслага паветра.

Рэнтгенаўскі апарат гэтага «зубаўрачэбнага камбайна» — адзін з самых маленькіх у свеце. Аднак з яго дапамогай можна рабіць здымкі не толькі поласці рота, але і іншых органаў.

КАРЫСНЫ ЯД

Вядомаму нямецкаму хіміку доктару Г. Шрадэру і супрацоўнікам яго лабараторыі (ГДР) удалося вынайсці новы, вельмі эфектыўны сродак барацьбы са шкоднікамі палёў і садоў. Новы сродак назван, вынаходнікамі «Бафатокс». Ён з'яўляецца прэпаратам фосфарнакіслых эфіраў.

Сваімі пранікальнымі ўласцівасцямі і хуткасцю дзеяння «Бафатокс» пераўзыходзіць усе вядомыя віды ядаў, у тым ліку і ДДТ. Ён пранікае не толькі ў сярэдзіну скручанага насякомымі лісця, у наросты і пупышкі, але і ў сярэдзіну кары і раслінныя тканкі. «Бафатокс» знішчае такіх шкоднікаў, як: шчытоўкі, ліставёрткі, майскія жукі, вусені, а таксама ўсіх шкоднікаў буракоў, бавоўны і рысу. Можна выкарыстоўваць яго і ў лясной гаспадарцы.

ФРАНЦІШАК БАГУШЭВІЧ

ПАЛЯСОЎШЧЫК

(Апавяданне старога лесніка)

Трэці год ужо быў лесніком на графскай пушчы, хадзіў цягам па лесе, па оступах, і ведаю, што мядзведзь ёсць-то ёсць, але бог бараніў спаткацца аж да гэтага году; ды і цяпер не ведаю, ці відзеў я мядзведзя, ці не відзеў.

А вось як было: якраз у задушны дзень. Той дзень на ляпорт мы ўсе сабраліся. Прыйшлі рана, меўся лоўчы паляваць ды штосьці з жонкай пабіліся, ці што, от так, яму было не да палявання, і пратрымаў нас да вечара, без нічым нічога, а пад вечар загадаў дроў нарубаць, так да ночы звялося.

Ноч цёмная, мне дахаты трэба ісці праз маю пушчу, праз оступ, дарогі ніякай няма, ідзеш логам, пасля градой, а пасля зноў оступ; праз ручаёк доўгая старая ёлка, можа ўжо гадоў сто ляжыць вываратня, і па ёй пераходзім, бывала.

Якраз, даходзячы да той вываратні, думаю сабе: „Вось, божа барані, цяпер мядзведзь на спатканне..."

Аж шапка паднялася, аж сэрца ёкае, улез на вываратню, пугач недзе стогне ў старым дубе, яшчэ страшней стала...

Калі чую: вываратня аж калышацца, хтосьці ідзе з другога канца на спатканне... Так і ёсць, ён, мядзведзь, сапець, аж страх. А дожджык як з рэшата сыпе. А ведаю я, што мядзведзь палахлівы, але-ж і я не надта, каб ад яго смялейшы. Дай, думаю, спалохаю я яго. Як зараву я па-мядзвежаму — уга! А ён — шабалдых у балота, а крыкнуў, як чалавек: „Ах!".

Лячу барджэй дахаты, ці не задраў ён маёй каровы? Не; цэла, дзякаваць богу, ходзе па гародчыку. Я ў хату шусць! „Жонка, — кажу, — мядзведзь за малым не задраў твайго Юзука.". Калі жонкі і ў хаце няма, дзеці спяць, сучка ляжыць пад сталом, смалякі гараць на прыпечку, і бульба прэе. Што за прычына? Я туды, я сюды — няма жонкі; ці не пасесілася, думаю, са злосці, што мяне няма, а яна такі злая. Калі пачакаўшы трохі і яна ідзець у хату — уся мокрая, а дрыжыць, як лісток.

„Жонка, — кажу, — мядзведзь за малым не задраў твайго Юзука".

„А божа-ж мой, божа, гэта, кажа, пэўне той самы і мяне спаткаўшы, хацеў задраць; як зароў, дык аж я ў балота па шыю ўляцела".

„Гдзе ж ты, кажу, яго спаткала?"

„На чортавай пералазцы (так завецца тая вываратня); ішла цябе спатыкаць, ці з двара дахаты клікаць".

„А я, кажу, ішоў дахаты і на той пералазцы спаткаў мядзведзя і спалохаў яго, дык ён у ручай зваліўся".

„А можа то я была?"

„Вось, кажу, я-бы цябе не пазнаў? То мядзведз быў, пэўне. Вось ты дык можа мяне спаткала, а не мядзведзя".

„Але? Нябось, кажа, я добра прыгледзелася: і морда яго, і хвост кароценькі, і зароў як трэба, аж засмярдзела.

„А бадай цябе пярун спаліў! Давай, баба, бялізну змяніць."

Ну, так і будзе — нячыстая сіла, думаю, нас абое ў мядзведзёў перакінула, а мы самі і не ведалі, бо і чаго-ж мне па-мядзвежаму раўсці і ўсё рабіць, як мядзведзь са страху?...

Дык і хто яго ведае, ці відзеў я мядзведзя, ці не відзеў.

З павятовых з'ездаў

10 чэрвеня на першы павятовы З'езд Беларускага грамадска - культурнага таварыства ў Семятычах прыбылі не толькі дэлегаты і запрошаныя госці. На З'езд прыйшло таксама многа беларусаў, якія цікавіліся ўтв рэннем у Семятычах БГ-КТ. Зала кіно была перапоўнена.

У 11 гадзін адкрываецца З'езд.

Прысутныя слухаюць з вялікай увагай даклад на роднай беларускай мове, на мове якую праследгалі і нішчылі як царскія чыноўнікі так і польскія паны.

Вось пра гэта гаварылася ў дакладзе і спрэчках пасля даклада. Выступаўшыя асабліва моцна звярталі ўвагу на тыя пытанні даклада, якія гавораць аб нястомнай і супольнай барацьбе ў мінулым беларускага і польскага народаў супроць нацыянальнага і грамадскага прыгнёта, аб абавязкавасці падняць на вышэйшы ўзровень нацыянальную гордасць беларусаў.

На гэтую тэму гаварыла падчас спрэчак многа дэлегатаў. Гаварыла аб гэтым таксама Люба Сыч з Рагачоў. — Яшчэ і цяпер — кажа яна — некаторыя нашыя беларусы баяцца прызнацца, што іх нацыянальнасць беларуская і таму ў анкетах пішуць, што яны палякі і што іх радзімая мова — польская.

А дзеецца гэта таму, што яшчэ і зараз ёсць такія людзі, нават у некаторых установах якім не падабаецца беларуская нацыянальнасць.

У сваіх выступленнях Анна Крупадзёрава з Волькі Нурэцкай, Пётр Бадовец з Семятыч і іншыя гаварылі аб патрэбе навучання ў школах беларускай мовы, аб арганізаванні гурткоў мастацкай самадзейнасці, аб распаўсюджванні свайго часопісу „Нівы". З'езд выбраў павятовае праўленне БГ-КТ. Старшынёй праўлення з'яўляецца Пётр Бадовец, намеснікам Пётр Новік, а сакратаром Кацярына Пракопюк.

Па з'ездзе з багатай мастацкай праграмай выступіў хор і аркестр беларускага агульнаадукацыйнага Ліцэя ў Бельску.

*

10 чэрвеня адбыўся I павятовы З'езд прадстаўнікоў беларускага насельніцтва ў Гарадку Беластоцкага павета.

Пасля даклада ў спрэчках дэлегаты звярталі асаблівую ўвагу на развіццё беларускай асветы, востра крытыкавалі ўсіх тых хто цураецца роднай мовы.

З'езд прыняў прапанову ў якой пастаўлены перад праўленнем Аддзела канкрэтныя задачы. Выбрана таксама праўленне Аддзела БГ-КТ і рэвізійную камісію. У склад праўлення выбрана 14 асоб.

На Старшын праўлення выбран гр. Янка Трахімчук — працаўнік радыёвузла ў Гарадку, намеснікамі Старшыні — гр. С. Шыманюк — намеснік Старшыні Павятовай рады нарадовай ў Беластоку і гр. Арсень Зіневіч — настаўнік Агульнаадукацыйнага ліцэя ў Міхалове. На сакратара выбрана тав. Уладзіміра Павільча — настаўніка з Гарадка, а на касіра гр. Ніну Цыванюк — загадчыцу клуба ў Гарадку.

На членаў праўлення выбрана: гр. гр. Ніну Буру з Шымак, Аляксандра Калілоўскага з Юшкавага Груда, Язэпа Бусу з Навасёлак, Сяргея Дылько з Гарадка, Сямёна Сямёнчыка з Зуброў і Янку Грэся з Беластоку.

У склад рэвізійнай камісіі ўвайшлі: гр. гр. Янка Трахімчук з Маляшкоў, Зоя Алекша з Новай Волі і Лявонь Ясюковіч з Гарадка. У заканчэнні З'езду адбыўся канцэрт. Выступалі: аркестр мандаліністаў з Гарадка і вядомы Гарадоцкі жаночы хор пад кіраўніцтвам Ніны Мушынскай.

Трэба падкрэсліць, што на З'ездзе Гарадоцкі хор даў 200 ны канцэрт.

Сакратар ГП БГ-КТ тав. Казёл уручыў хору прыгожы мемарыяльны альбом са здымкамі з I З'езду БГ-КТ у Беластоку.

Нашы карэспандэнты і чытачы пішуць

Каб цэнтрыфуга не „крала" малака

Справа, аб якой пішу — нямалаважная. Прынамсі так здаецца жыхарам з Мелешкоў Беластоцкага павета. Таксама і я гляджу на гэтую справу.

Разыходзіцца тут пра злеўню малака, якую сарганізавана на некалькі год таму ў Мелешках.

Усё было-б добра, каб не пажар, які меўся два месяцы таму. Прычынай пажару было дрэннае выкананне пабудовы катлоў да агравання малака. На шчасце пажар ліквідавана ў пачатку пры дапамозе вады і... малака.

Аднак жыхарам Мелешкоў, гэты пажар прынёс нямала турбот і клапоту, таму што ад дня пажару, праз машыну ў злеўні прапускаецца халоднае малако і таму працэнт тлушчу ў малацэ абніжыўся да палавіны.

Цэнтрыфуга ў злеўні ўжо вельмі старая і зужыткована. Таму, каб перапусціць праз яе 20 літраў малака, — трэба нямала напрацавацца і выліць поту, здароваму мужчыне, не гаворачы ўжо аб жанчынах.

Сустракаючыся кожны дзень з такімі цяжкасцямі, жыхары Мелешкоў вельмі неахвотна прыносяць малако да злеўні гаворачы, што не аплочваецца і г. д.

Мне здаецца, што з гэтай сітуацыі можна выйсці. Трэба пабудаваць новы кацёл да агравання малака і то, як найхутчэй. А перад усім трэба прывезці абяцаную ўжо ад 2 год новую цэнтрыфугу, якая не будзе „красці" тлушчу ў малацэ.

Трэба, каб гэтым як найхутчэй заінтэрасавалася малочнае прадпрыемства ў Заблудове, якому падлягае злеўня малака ў Мелешках.

А. НЕСТЭРЧУК
Мелешкі

Да ўвагі чытачоў

У наступным нумары будуць апублікаваны вынікі спаборніцтваў па вярбоўцы новых, сталых чытачоў.

Будуюць чыгуначны прыпынак

У Падбелях на чыгуначнай лініі Бельск — Кляшчэлі, заканчваюцца работы пры пабудове прыпынку. Амаль усе работы праведзены грамадскімі працоўнымі абавязацельствамі жыхароў вёсак Падбеле, Кошкі, Казлы, Мокрыя і Райкі.

Дзякуючы іх намаганням ужо ў бліжэйшыя тэрміны насельніцтва будзе карыстаць з выгаднага чыгуначнага прыпынку. (Г)

Выдаюць ужо членскія білеты

Паведамляем нашых чытачоў, што Галоўнае Праўленне і Аддзел Беларускага грамадска - культурнага таварыства пачалі ўжо выдаваць членскія білеты ўсім тым, якія падпісалі і зложылі дэкларацыі на членаў БГ-КТ.

У мінулым тыдні Галоўнае Праўленне БГ-КТ у Беластоку выдала каля 100 членскіх білетаў.

Кожны беларус павінен з'яўляцца членам БГ-КТ.

Працоўныя ПГР будуюць кіно

Моладзь працуючая ў ПГР-ах Галдапскага павета, вырашыла ўласнымі рукамі пабудаваць сталае вясковае кіно, каб гэтым самым сабе і старэйшым загарантаваць культурныя забавы і адпачынак пасля штодзённай працы. Самымі першымі за работу ўзяліся працаўнікі ПГР Гальвеце і Жыткейны.

Усе свабодныя ад працы дні і хвіліны яны прысвечвалі вялікай грамадскай справе, справе пабудовы кіно. Гэткім спосабам кіно пабудавана. З дапамогай прыйшло Акруговае Праўленне Кіно ў Беластоку, якое забяспечыла новапабудаванае кіно апаратурай. Апрача таго сярод мясцовай моладзі падрыхтавала кадру для абслугі.

За прыкладам моладзі Гальвеця і Жыткейн пайшла моладзь другіх ПГР-аў.

Апошнім часам падобнае кіно будуецца ў ПГР — Рагачы, у Элкім павеце — ПГР Вішнева і ў Граеўскім павеце ў ПГР — Белда.

Умела заахвочваючы чытаць

Працую я вясковым пісьманосцам у Чыжынскай паштовай установе, пав. Гайнаўка. З вялікай цікавасцю чытаю я нашую „Ніву" і стараюся сабраць як найвялікшую колькасць падпісчыкаў.

І вось напрыклад, на нас двух пісьманосцаў планавалася завербаваць 124 новых чытачоў, а мы завербавалі 209.

У раёне нашай паштовай установы ёсць шмат ахвотных чытачоў „Нівы". Па-мойму, колькасць падпісчыкаў „Нівы" у вёсцы ў значнай ступені залежыць ад нас, пісьманосцаў. Умела заахвочваючы чытаць газеты, растлумачваючы вартасць такой ці іншай газеты, а такім чынам і нашай „Нівы", можам здабыць шмат новых падпісчыкаў.

ВАСІЛЬ ЧЫГАНОЎ
пісьманосец Чыжаўскай
паштовай установы,
пав. Гайнаўка

Хочуць будаваць лазню

На адным з пасяджэнняў Павятовага Камітэта народнага фронта ў Дамброве была пастаноўлена грамадскім працоўным абавязацельствам, пабудаваць лазню, якой дагэтуль ніколі ў мястэчку не было. Вырашана звярнуцца з заклікам да ўсёй грамадскасці, каб дапамагла здзейсніць гэты прыгожы план.

Сабралі 10 тысяч зл. складчыны, 3,5 тысяч даходу прынясла сарганізаваная вечарынка, апрача таго, арганізатары вырашылі звярнуцца з заклікам аб дапамозе да навакольных вёсак для Дамбровы.

Ініцыятарам гэтага праекта і яго палымяным рэалізатарам з'яўляецца старшыня камітэта народнага фронта — мясцовы зубны ўрач тав. Станіслаў Крагель.

Народны фронт і грамадскія арганізацыі шмат працы пакладаюць у рэалізацыю праекта пабудовы лазні. Сабраны фонд 13,5 тысяч зл. грашовай складчыны — не дастатковы дзеля таго, каб праект пераўтварыць у рэчаіснасць.

— Трэба, каб ваяводскія ўлады неадкладна прыйшлі з дапамогай.

А. О.

Увага грамадзяне

Польска - Совецкі інстытут вядзе даследванні па гісторыі ўзаемаадносін паміж беларускімі, польскімі, украінскімі і рускімі прагрэсіўнымі сіламі да часоў Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Нядаўна, Польска - Совецкі інстытут у Варшаве прыступіў да збірання матэрыялаў ілюструючых традыцыі дружбы і культурнага супрацоўніцтва паміж нашымі народамі, з асаблівым падкрэсленнем міжваеннага перыяду.

У сваёй дзейнасці інстытут будзе абгрунтоўвацца не толькі на архіўных крыніцах, але будзе выкарыстоўваць усе іншыя даступныя матэрыялы.

Інстытут звяртаецца да грамадзянства, каб дапамаглі ў збіранні матэрыялаў, як: урадавая карэспандэнцыя, прыватныя лісты, лістоўкі, фотаздымкі, якія гавораць аб традыцыях дружбы і культурным супрацоўніцтве паміж нашымі народамі, асабліва ў міжваенныя гады, і адначасова заахвочвае пісаць успаміны аб падзеях, якія маюць непасрэдную сувязь з гэтым.

Сабраныя матэрыялы ў цэласці або фрагментарна (на аўтарскіх правах) будуць друкавацца ў квартальніку Польска - Совецкага інстытута.

Ініцыятыва інстытута заслугоўвае на ўсямерную падтрымку са стараны нашага насельніцтва. Рэдакцыя „Нівы" заклікае сваіх чытачоў, каб дапамаглі інстытуту ў збіранні матэрыялаў.

Матэрыялы і інфармацыі трэба дасылаць на адрас: Польска-Совецкі інстытут, г. Варшава, вул. Фоксаль 10, тэл. 6-09-10, 6-50-91 або ў рэдакцыю „Нівы".

Вынікі літаратурнага конкурсу

Літаратурна - фільмавы конкурс сарганізаваны рэдакцыяй „Нівы", Гал. Праўл. БГ-КТ, ОЗК і ЗВ ТПІР карыстаўся вялікім поспехам. Рэдакцыя атрымала 424 правільных купонаў.

Падаем правільную развязку літаратурнага конкурсу:

1. Я. Колас — Рыбакова хата
2. Я. Купала — Раскіданае гняздо
3. К. Крапіва — Хто смяецца апошнім
4. З. Бядуля — Салавей
5. Д. Фурманаў — ЧАПАЕЎ
6. В. Катаеў — БЯЛЕЕ ПАРУС АДЗІНОК
7. А. Куляшоў — Па песню, па сонца
8. А. Фадзееў — МАЛАДАЯ ГВАРДЫЯ
9. А. Таўстой — ПЕТР I
10. І. Мележ — Мінскі напрамак.

У мінулую нядзелю ў зале кіно „Покуй" адбыўся публічны розыгрыш у латарэю ўзнагарод вялікага літаратурна - фільмавага конкурсу „Нівы".

На здымку: маленькая Малгося Войсят выцягвае купон на першую ўзнагароду, шчаслівай якой аказалася Хрысціна Шчэпанская з Беластока.

У нядзелю, 10 чэрвеня ў перапоўненай зале кіно „Покуй" у Беластоку разыграна ў латарэю конкурсныя ўзнагароды. Усе купоны былі змешчаны ў закрытай скрыні і цягнула іх 6-гадовая Малгося Войсят.

Першую ўзнагароду — веласіпед „Балтык" выйграла Хрысціна Шчэпанская з Беластоку.

Другую ўзнагароду радыё „Піонер" — выйграў Павел Казёл з Беластоку.

Трэцюю ўзнагароду радыё „Піонер" — выйграла Антаніна Калішэвіч з Гайнаўкі.

Кніжныя ўзнагароды атрымалі:

1. Сяргей Канстанчук — Нараўка.
2. Ванда Білевіч — Олецко
3. Пелягія Іванюк — Беласток.
4. Вячэслаў Тымашук — в. Буды.
5. Асіп Хмялеўскі — Беласток.
6. Ніна Артэмюк — Бельск.
7. Янка Арлоўскі — Плёскі
8. Юрка Себясюк — Бельск.
9. Нікалай Красоўскі — Бельск.
10. Пётр Семенюк — Збуч.
11. Тамара Бернат — Беласток.
12. Ліда Панасюк — Плёскі.
13. Ніна Мацюка — Гайнаўка
14. Зіна Граў — Гайнаўка
15. Васіль Барута — Плёскі.

Кніжныя ўзнагароды высылаем поштай, а гр. Антаніну Калішэвіч з Гайнаўкі просім прыехаць у рэдакцыю дзеля атрымання выйгранай узнагароды.

Р.

★

Усе справы ўваходзячыя ў састаў рэкламы на старонках „Нівы" і іншых часопісаў, уладжвае Бюро аб'яў і рэклам РСВ „Прэса" у Беластоку, вул. Кілінскага 15, тэлефон 36-28.

Цана аб'яў „Нівы":

Гандлёвая аб'ява, шуканыя работнікі — 9 зл. за см кв. некралогі — 6 зл. за см кв., аб'явы дробныя па 1,50 зл. за слова.

★

Адказы рэдакцыі

ГР. ЛЯВОНЬ ШЧАРБАЧ ХІЛІМОНЫ, САКОЛЬСКІ ПАВЕТ. — У справе абрання адпаведнага кірунку навукі, адпаведнай школы, курсаў і г. д. — звяртайцеся ў Аддзел асветы Прэзідыума ПРН у Сакольны, дзе атрымаеце падрабязныя інфармацыі.

ГР. ЯНКА ГАЙДУЧЭНЯ — ШЫМКІ, БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ. — Рэдакцыя паведамляе, што Вашыя заўвагі і просьбы, у меру магчымасці будуць рэалізаваны.

ГР. МІХАСЬ ГРЫГАРУК — БЕЛЬСК - ПАДЛЯСКІ. У сваім лісце пытаеце нас, як запісваць народныя казкі, песні, прымаўкі, апавяданні і г. д. Пісаць дыялектам, ці толькі на літаратурнай мове? Няма тут ніякага правіла. Трэба пісаць так, як гавораць ці спяваюць людзі данай аколіцы, бо тады будзе захавана народнасць твораў.

ГР. ПАЎЛЮК СЯМЕНЮК — РЭПІСКІ, ГАЙНАЎСКІ ПАВ. — Справу аб якой Вы пісалі, мы накіравалі дзеля ўладжання ў Акруговае праўленне кіно ў Беластоку.

АГАФОН АБРОТКА НА СЕНАЖАЦІ

Сядзіць дзядзька пад хлявом,
„Вострыць" касу малатком,
Агафончык пазірае —
„Эх каса, каса старая".

Рэжа траву — пакідае,
З дзядзькі цюрком пот сплывае.
Дзядзька долю праклінае.
Агафончык пазірае:

Па суседску, цераз межу,
Касілкаю траву рэжуць;
У тры пакосы жнуць траву —
„Маюць людзі галаву".

— Дзядзьку, долі не кляніце
І прыклад у іх бярыце.
Йдзіце па касілку у ГОМ —
Дзядзьку раіць Агафон.

Гумар і сатыра

Папа, мама, пол-літра і я...

(Кракадзіл)

ТОРГ

Купаваў Кастусь кабылку
Таргаваўся, у руку біў.
І дайшлі ўжо да ладу.
— Ды, як людзі па прыкладу
Кажа: — пойдзем на бутылку?
І пайшлі, кабылка з-заду.
(Кастусь шчэ не заплаціў!)
Многа ў жыццю ёсць памылкаў...
А мо' з радасці забыў?
Яшчэ і кума папрасіў
Пойдзем куме на барыш!
Вінцук прывязаў кабылку.
Пачакаеш — пастаіш!...
Кастусь добру меў закуску
Дала жонка дзве каўбас.
Налівалі па кілішку,
На здароўе! У добры час!
А як Кастусь раскруціўся,
Дык і фундаваць пачаў.
Браў бутылку за бутылкай,
Аж упіўся і заспяваў.
Вінцук з кумам памагалі.
Кажуць: — Барыш добры быў.
Вінцука кабылку ўкралі,
Кастусь грошы ўсе прапіў.

КОРАНЬ

Пусціш ты, ці не...

На будоўлі працавалі два муляры. Аднойчы здарылася так, што адзін з іх зваліўся з рыштавання і моцна пабіўся.

Сведкі даказвалі, што адзін муляр скінуў другога. Справа была накіравана ў суд.

— Як гэта было? — пытаецца суддзя.

— А вось так — адказвае адзін — працавалі мы ўсе разам. Аж аднойчы мы трохі паспрачаліся і ён узяў мяне за галаву. Я быў трохі мацнейшы і схапіў яго ззаду за каўнер і так, для страху, патрымаў трохі ў паветры. Тады ён пачаў крычаць: — пусціш ты мяне ў чорта, ці не?

Дык я для святога спакоя ўзяў ды пусціў... Р.

Ад чаго павар'яцелі

Загадчыка шпіталю ў Харошчы наведвае яго сябра. Пасля абеду просіць, каб яму паказаць хворых — вар'ятаў.

Праходзячы так, між іншым бачыць, як у адной камеры хворы трымае ляльку, абдымае яе, прыціскае да грудзей, і цалуе ды плача.

— Ад чаго гэта яму так зрабілася — пытаецца сябра.

— Ён калісці нешчасліва закахаўся ў адну дзяўчыну. Яна аднак пагарджала яго каханнем і вышла замуж за другога. Ён так моцна ўзяў гэта сабе ў галаву, што... звар'яцеў.

У наступнай камеры ўбачылі, як адзін хворы безупынна б'е галавой аб сцяну і крычыць:

— „Ну-й дурань я, дык дурань".

— А гэтаму, што пашкодзіла? — пытаецца далей сябра.

— Гэта — бачыш той, які з нарачонай таго папярэдняга ажаніўся... Р.

Кемлівы сын

Бацькі з сынам касілі і начавалі на сенажаці. Касілі там і іншыя. Сын узяў касу і панёс яе хаваць нанач. Схаваўшы яе ў куст, крычыць:

— Тата, тата! — я тут касу схаваў!...

А бацька яму на гэта:

— Ціха дурань! Яшчэ хто пачуе ды ўкрадзе.

Назаўтра пайшоў сын па касу — няма! Прыходзіць ён да бацькі і шэпча на вуха:

— Тата! Нехта касу ўкраў... А.

І гэтак бывае

Позна вярнуўся муж дамоў. Жонка і прыстала — дзе быў, што рабіў. А мужу не хочацца прызнацца, усё выкручваўся ды нешта няўдала. Жонка крыкнула са злосці:

— Не мяне ашукваць: Трэба было ажаніцца з дурнейшаю!

— Калі-ж я не знайшоў дурнейшай за цябе — адказаў муж.

Няправільны адказ

Адну маленькую дзяўчынку спыталі:

— Машанька, калі мама дае табе цукерку, што трэба сказаць?

— Дай яшчэ, — адказала Машанька.

Жывот і галава

— Мамачка, мне жывот баліць, — скардзіцца падлетак.

— А гэта ад таго, што ў цябе пусты жывот. Каб у ім што-небудзь было, табе было-б лягчэй — сказала жартуючы, маці.

У той-жа вечар прыйшоў у госці знаёмы настаўнік і ў гутарцы выказаўся, што яму сягоння ўвесь дзень баліць галава. Падлетак на гэта і кажа:

— А гэта ад таго, што ў вас пустая галава. Вам было-б лягчэй, каб у ёй што-небудзь было.

Прыслаў А. Мазалеўскі
Хілімоны

Дакуль ты будзеш брахаць, што я мёд краду?-

(Перац)

Сустрэча двух хлапчукоў

— Грыша, колькі табе год?
— Пятнаццаць. А табе?
— Нівелаю.
— А бабаў любіш?
— Не.
— Тады табе восем год.

Прыслаў Янка Ігнацюк
Беласток

Эпіграма

Усё вучыўся, галаву ў гару
задзіраў,
Па хлеб да бацькі часта
прыязджаў,
Праходзіў многа навуковых
школ.
На вёсцы ўжо людзей не пазнаваў,
Таму яго назвалі — вучаны
асёл.

К.

ДАВЕР

Гэтымі днямі я лавіў рыбу ў Нараўцы. Бралася рыба па-стаханаўску. Я ледзь паспяваў чарвякі нанізваць. Каб вам не салгаць, налавіў я да абеду кілограмчыкаў з восем.

Сабраў я вуды, высыпаў рыбу ў кошычак ды іду ўдоўж берага і тут убачыў яго. Сядзіць гэты людзіна на беразе, ля самае вады, камень у яго да шыі прывязаны і слёзы струменьчыкамі цякуць па шчоках.

Кінуўся я да яго ды крычу:

— Спыніся!.. што робіш! Але ён безнадзейна махнуў рукою і падушаным голасам сказаў:

— Нічога не паможа...

— Дапаможа, усё зробім — запэўніў я.

— Гэта немажліва...

— Я дапамагу вам — прапанаваў я.

— Як дапаможаце? Тут мелка і я не магу патануць — запярэчыў ён.

— Навошта вам тапіцца, вы-ж малады — сказаў я, спадзеючыся выбіць яму з галавы думку аб самагубстве.

— Не магу жыць у атмасферы, у якой адсутнічае давер — растлумачыў незнаёмы.

— Хто-ж вам не верыць?

— Усе. Тытунёвыя фабрыкі не вераць, што я сам умею рабіць папяросы, прадаюць гатовыя, а тытуню і курыльную паперу няма дзе купіць. Рыбцэнтргандаль не верыць, што я ўмею марынаваць селядцы, — прадае гатовыя, марынаваныя ў бляшаначках, а соляных селядцоў нідзе і няма. У барах не вераць, што я сам умею змяшаць смятану з кіслым малаком і прадаюць ужо змешаную. Малочніцы не вераць, што я здолею разводзіць малако з вадою і прыносяць на рынак разведзенае.

Я зняў з яго камень, кінуў у ваду і сказаў:

— Песімізм тут недарэчы. У жыцці бываюць і шурпатасці, ну але хутка ўсё ўладзіцца.

Ён глядзеў на мяне па дзіцячаму даверлівымі вачыма і прамовіў:

— Вы кажаце так красамоўна і пераканаўча як дакладчык. Я вам веру.

Дзядзька Лявон

ІДУЦЬ ДЗЯЎЧАТЫ Ў ПОЛЕ

Словы А. Русака — Муз. М. Шуміліна

Цячэ за гаем рэчка —
Крутыя берагі,
За полем лес сцяною,
За рэчкаю стагі. } 2 разы

Ідуць дзяўчаты ў поле
Пасевы аглядаць,
А шыр палёў такая,
Што краю не відаць. } 2 разы

Сінее рунь густая
Шырокім дываном,
І вока край губляе
За дальнім курганом. } 2 разы

Калі-ж пазалацеюць
Жытнёвыя палі, —
У паход камбайны пойдуць,
Бы ў моры караблі. } 2 разы

І працаю вясёлай
Напоўніцца прастор,
І песняю дзяўчаты
Ускалышуць звонкі бор. } 2 разы

ЗАГАДКІ

1. **Жалязяка вязе, касцяшка сячэ, мокры Мартын падкладае.** (Лыжка)
2. **Каля праламу сядзяць белыя голубы.** (Зубы)
3. **У маленькай дзежцы два цесты.** (Яйка)
4. **Без голасу, а вые, без рук, а сцеле абрусы.** (Завіруха)

Прыслаў А. МАЗАЛЕЎСКІ
Хілімоны

Прыказкі і прымаўкі

Народы ўсе на ўсёй зямлі — няхочуць слухаць аб вайне.

Трэба ўсім знаці — хто мір сее — мір будзе збіраці.

Раздаецца рэхам шыр — людзям, зямлі, свету, мір.

Прыйшла асвета да вёскі — гінуць вузкія палоскі.

На бязмежным полі — расце лепшая доля.

РЭДАГУЕ КАЛЕГІЯ Адрас рэдакцыі: гор. Беласток, вул. Кілінскага 7/1. Тэлефоны: Гал. рэдактар і сакратарыят 25 89, аддзелы рэдакцыі 36 43. Умовы падпіскі: на 6 месяцаў — 15 зл 60 гр, на 3 месяцы — 7 зл 80 гр. Падпіску прымаюць паштовыя ўстановы і пісьманосцы. Konto NBP I Oddz. Miejski Nr 102-7-161 w Białymstoku.
Паліграфічнае прадпрыемства ў Беластоку T-7-1740